

فضایل صحیح آیات و سوره‌های قرآن کریم

نویسنده:

فخرالدین بن زبیر بن علی محسنی

ترجمه:

عبدالقادر ترشابی

این کتاب از سایت کتابخانه عقیده دانلود شده است.

www.aqeedeh.com

book@aqeedeh.com

آدرس ایمیل:

سایت‌های مفید

www.sunni-news.net

www.islamtxt.com

www.ahlesonnat.com

www.isl.org.uk

www.islamtape.com

www.blestfamily.com

www.islamworldnews.com

www.islamage.com

www.islamwebpedia.com

www.islampp.com

www.nourtv.net

www.sadaiislam.com

www.islamhouse.com

www.bidary.net

www.tabesh.net

www.farsi.sunnionline.us

www.mohtadeen.com

www.ijtehadat.com

www.islam411.com

www.videofarda.com

فهرست موضوعات

مقدمه مترجم	۱
مقدمه مولف	۲
احادیث صحیح نبی اکرم ﷺ درباره فضیلت قرآن کریم	۳
دوم: آنچه که از رسول الله ﷺ در فضایل سوره‌ها و آیات قرآن کریم به ترتیب مصحف، به صحت رسیده است	۱۸
فضیلت سوره فاتحه	۱۸
فضایل سوره بقره	۲۳
فضایل آیه الكرسي	۲۵
فضایل دو آیه آخر سوره بقره	۲۷
فضایل سوره آل عمران	۲۹
فضیلت آیات اولیه آل عمران	۳۰
فضیلت آیات پایانی سوره آل عمران	۳۱
فضیلت هفت سوره طولانی قرآن کریم	۳۲
فضیلت سوره مائده	۳۳
فضیلت سوره انعام	۳۳
فضیلت سوره توبه	۳۴
فضایل سوره هود	۳۴
فضایل سوره کهف	۳۴
فضیلت آیات اولیه سوره کهف	۳۵
فضیلت سوره طه	۳۶
فضیلت سوره حج	۳۶
فضیلت سوره (ص)	۳۷
فضیلت سوره فتح	۳۷

۳۸ فضیلت سورة (ق)
۳۸ فضیلت سورة نجم
۳۹ فضیلت سورة واقعه
۳۹ فضایل سورة ملك
۴۰ فضیلت سورة مرسلات
۴۱ فضیلت سورة نبأ
۴۱ فضیلت سورة تكویر و انفطار و انشقاق
۴۱ فضیلت سورة كفرون
۴۲ فضایل سورة اخلاص
۴۶ فضایل سوره‌های فلق و ناس
۴۸ نکات پراکنده‌ای در باره سوره‌ها و آیات
۴۹ پایان

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه مترجم

خدا را به سبب ارزانی بخشیدن نعمت اسلام و قرآن، سپاس می گویم و بر محمد و آل و اصحابش، درود می فرستم؛ زیرا آنان با ایثار و فداکاری هایشان، درخت اسلام و قرآن را آبیاری نمودند و اسلام را به ما رساندند و اینگونه بر ما منت نهادند و برای همیشه، ما را مدیون خویش ساختند. از خداوند عزوجل مسئلت می نمایم که بهترین پاداش ها را به آنان، عنایت فرماید و ما را هم از اجر و ثواب بی بهره نگرداند؛ اما بعد:

خواننده گرامی! کتابچه ای را که در دست دارید بنده به پیشنهاد یکی از دوستان، ترجمه نمودم؛ از آن جایی که در باب فضایل سوره ها و آیات قرآن کریم یک کتاب جامع به زبان فارسی وجود نداشت و از طرفی دیگر، فضایل بسیاری که در لابلای بعضی از کتاب ها وجود دارد، خالی از ضعف نیست، امیدوارم که این کتابچه برای شما خوانندگان گرامی، مفید واقع شود و حداقل، هنگام خواندن، این اطمینان را داشته باشید که احادیث آن، صحیح و یا حسن هستند یا به عبارت دیگر، قابل استدلال می باشند. امیدوارم که خداوند عزوجل این عمل ناچیز را از بنده بپذیرد و آن را در روز قیامت ﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ﴾ [شعراء: ۸۸] «روزی که مال و فرزندان هیچ سودی نمی رسانند»، در ترازوی حسناتم قرار دهد و همچنین به پیشنهاد کننده و تمامی کسانی که در چاپ و نشر آن، همکاری می کنند، پاداش و اجر، عنایت فرماید. در پایان، بنده را از دعای خویش، فراموش نفرمایید.

عبدالقادر ترشابی

هفدهم محرم الحرام ۱۴۳۱ هجری قمری

کوآلالمپور - مالزی

مقدمه مولف

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل الله فلا هادي له وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له وأشهد أن محمدا عبده ورسوله وصلى الله على محمد وعلى آله وصحبه أجمعين، أما بعد:

کتابچه‌ای را که در دست دارید، حاوی مجموعه‌ای از احادیث صحیح نبی اکرم ﷺ پیرامون فضایل سوره‌ها و آیات قرآن کریم می‌باشد؛ بنده تلاش نمودم تا همه احادیث صحیحی را که به آنها دست یافتم با اشاره مختصری به منبع آنها در این کتاب کوچک، جمع آوری نمایم. انگیزه بنده از این کار، سوالی بود که در یکی از درس‌ها، مطرح گردید و این مطلب، مورد بررسی قرار گرفت که بسیاری از احادیث مشهور میان توده مردم درباره فضایل آیات و سوره‌های قرآن کریم را علماء و دانشمندان اسلامی، ضعیف دانسته‌اند؛ لذا بنده این مختصر را جمع آوری نمودم تا احادیث صحیح این باب را به قاریانی که در قرائت سوره‌ها و آیات قرآن کریم طالب حقیقت و امیدوار اجر و پاداش هستند، تقدیم نمایم. در پایان هم از خداوند عزوجل مسئلت می‌نمایم که به ما استقامت و توفیق عنایت نماید و به سوی تحقیق رهنمون گردد، و حق که او شایسته این کار است.

والحمد لله رب العالمین

احادیث صحیح نبی اکرم ﷺ درباره فضیلت قرآن کریم

۱- عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ».

عثمان بن عفان رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «بهترین شما کسی است که قرآن را یاد بگیرد و به دیگران یاد بدهد»^۱.

۲- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «افْرَأُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ».

ابوأمامه باهلی رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن را تلاوت نمایید؛ زیرا روز قیامت، قرآن برای کسانی که آن را تلاوت نموده اند، شفاعت می نماید»^۲.

۳- عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ».

أبو موسى أشعری رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن حجتی به نفع تو یا حجتی علیه توست»^۳. (اگر آن را تلاوت نمایی، به آن، عمل کنی، حجتی به نفع تو خواهد بود؛ در غیر این صورت، حجتی علیه تو خواهد بود).

۴- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْمَاهِرُ بِالْقُرْآنِ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرِّهِ وَالَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ وَيَتَتَعْتَعُ فِيهِ وَهُوَ عَلَيْهِ شَاقٌّ لَهُ أَجْرَانِ».

عایشه رضی الله عنها می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «کسی که در خواندن قرآن، مهارت دارد، (روز قیامت) منزلتی مانند منزلت فرشتگان بزرگوار و نیکوکار خواهد داشت، و کسی که با لکنت زبان و سختی آن را تلاوت نماید، دو پاداش دارد»^۴.

۱- صحیح بخاری و مسلم.

۲- صحیح مسلم.

۳- صحیح مسلم.

۴- صحیح بخاری و مسلم.

۵- عن عقبه بن عامر رضی الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «لَوْ كَانَ الْقُرْآنُ فِي إِهَابٍ، مَا مَسَّتْهُ النَّارُ» وفي لفظ "لَوْ جُمِعَ الْقُرْآنُ فِي إِهَابٍ مَا أَحْرَقَهُ اللَّهُ بِالنَّارِ".

عقبه بن عامر می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «اگر قرآن را داخل پوستی، قرار دهند، آتش آن را نمی‌سوزاند». و در روایتی آمده است که «اگر قرآن، جمع آوری گردد و داخل پوستی گذاشته شود، آتش آن را نمی‌سوزاند». (مؤمنی که قرآن را حفظ کند و به آن عمل نماید، به جهنم نمی‌رود).

۶- عَنْ جَابِرٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْقُرْآنُ شَافِعٌ مُشَفَّعٌ، وَمَا حَلَّ مُصَدِّقٌ، مَنْ جَعَلَهُ أَمَامَهُ قَادَهُ إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَنْ جَعَلَهُ خَلْفَهُ سَاقَهُ إِلَى النَّارِ».

جابر رضی الله عنه می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن شفاعت می‌کند و شفاعت آن هم پذیرفته می‌شود. همچنین قرآن دفاع می‌نماید و سخنش تصدیق می‌شود. هر کس قرآن را پیشوای خود، قرار دهد، قرآن او را به بهشت سوق می‌دهد؛ و هر کس، قرآن را پشت سر خود قرار دهد او را به سوی جهنم، سوق می‌دهد»^۱.

۷- عَنْ جُبَيْرٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَبْشِرُوا فَإِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ طَرَفُهُ بِيَدِ اللَّهِ وَطَرَفُهُ بِأَيْدِيكُمْ فَتَمَسَّكُوا بِهِ فَإِنَّكُمْ لَنْ تَهْلِكُوا وَلَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ أَبَدًا».

جبیر رضی الله عنه می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «خوشحال باشید؛ چرا که یک طرف این قرآن به دست خداوند و طرف دیگر آن به دست شماست؛ پس به آن، چنگ بزنید؛ زیرا با داشتن قرآن، هرگز گمراه نمی‌شوید»^۲.

۱- روایت طبری در معجم الکبیر و بیهقی در شعب الإیمان؛ و سند آن، حسن می‌باشد چنانچه در صحیح الجامع آمده است. و مفهوم حدیث این است که اگر این قرآن، داخل پوستی باشد، خداوند به خاطر شرافت قرآن، آن را نمی‌سوزاند، پس اگر این قرآن، داخل سینه مؤمن باشد و مؤمن حدودش را رعایت کند و حروف آن را حفظ کند، شایستگی بیشتری دارد که مورد احترام قرار گیرد و دچار عذاب نگردد.

۲- روایت طبرانی با سند صحیح چنانچه در سلسله صحیحه آل‌بانی وارد شده است.

۳- روایت طبرانی در المعجم الکبیر با سندی صحیح چنانچه در سلسله صحیحه وارد شده است.

۸- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «كِتَابُ اللَّهِ هُوَ حَبْلُ اللَّهِ الْمَمْدُودِ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ».

ابوسعید خدری رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن ریسمان الهی است که از آسمان به سوی زمین، آویزان شده است»^۱. (به آن چنگک بزیند تا به خدا برسد).

۹- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ رضی الله عنه قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَمَّا بَعْدُ: أَلَا أَيُّهَا النَّاسُ فَإِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ يُوْشِكُ أَنْ يَأْتِيَ رَسُولُ رَبِّي فَأُجِيبَ وَأَنَا تَارِكٌ فِيكُمْ ثَقَلَيْنِ أَوَّلُهُمَا كِتَابُ اللَّهِ فِيهِ الْهُدَى وَالنُّورُ، فَخُذُوا بِكِتَابِ اللَّهِ وَاسْتَمْسِكُوا بِهِ، (فَحَثَّ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ، وَرَغَّبَ فِيهِ، ثُمَّ قَالَ:) وَأَهْلُ بَيْتِي، أَذْكُرْكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي، أَذْكُرْكُمْ اللَّهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي».

زید بن ارقم رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «اما بعد: ای مردم! من بشری بیش نیستم؛ به زودی قاصد پروردگارم (ملک الموت) می آید و من دعوتش را اجابت می کنم؛ و در میان شما دو چیز با ارزش و سنگین می گذارم: نخستین آنها کتاب الهی است که در آن، هدایت و نور، وجود دارد؛ پس کتاب خداوند متعال را محکم بگیرید و به آن، چنگک بزیند. (راوی میگوید: به محکم گرفتن کتاب الله ترغیب و تشویق نمود و فرمود:) و (دومی آنها) اهل بیت من هستند؛ درباره اهل بیت من از خدا بترسید؛ درباره اهل بیت من از خدا بترسید»^۲.

۱۰- عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ لِلَّهِ أَهْلِينَ مِنَ النَّاسِ، هُمْ أَهْلُ اللَّهِ وَخَاصَّتُهُ».

انس رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «خداوند متعال در میان مردم، دوستان ویژه ای دارد؛ باید بدانید که اهل قرآن، دوستان ویژه و خاص خداوند هستند»^۳.

۱- روایت احمد و ترمذی و این حدیث صحیح می باشد چنانچه در سلسله صحیحہ وارد شده است.

۲- صحیح مسلم.

۳- صحیح مسلم.

۱۱- عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضی الله عنه قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ يَرْفَعُ بِهَذَا الْكِتَابِ أَقْوَامًا وَيَضَعُ بِهِ الْآخَرِينَ».

عمر بن خطاب رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «خداوند به وسیله این کتاب، ملت‌هایی را بالا می‌برد و ملت‌های دیگری را به ذلت و خواری می‌کشانند».

۱۲- عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رضی الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ حَسَنَةٌ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، لَا أَقُولُ: (أَلَمْ) حَرْفٌ، وَلَكِنْ: أَلِفٌ حَرْفٌ، وَلَا مٌ حَرْفٌ، وَمِيمٌ حَرْفٌ».

عبدالله بن مسعود رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، یک حرف از کتاب الهی، تلاوت نماید، یک نیکی برایش ثبت می‌شود. و آن نیکی، ده برابر می‌شود. من نمی‌گویم: «الف لام میم» یک حرف است؛ بلکه الف، یک حرف، لام یک حرف، و میم یک حرف دیگر است».

۱۳- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «وَعَلَيْكَ بِذِكْرِ اللَّهِ وَتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ فَإِنَّهُ رَوْحُكَ فِي السَّمَاءِ وَذِكْرُكَ لَكَ فِي الْأَرْضِ».

أبوسعيد خدری رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «همیشه به یاد خداوند متعال باش و قرآن را تلاوت کن؛ زیرا تلاوت قرآن، روح در آسمان و ذکر در روی زمین به شمار می‌رود».

۱۴- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضی الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اقْرَءُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّكُمْ تَوْجَرُونَ عَلَيْهِ».

عبدالله بن مسعود رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن بخوانید؛ چرا که به سبب آن، اجر و پاداش می‌برید».

۱- صحیح مسلم.

۲- روایت ترمذی و این حدیث، صحیح می‌باشد چنانچه در صحیح سنن ترمذی آمده است.

۳- روایت احمد؛ و این حدیث، حسن می‌باشد چنانچه در سلسله صحیح آمده است.

۴- صحیح الجامع.

۱۵- عن ابن عمر رضی الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا يَمَسُّ الْقُرْآنَ إِلَّا طَاهِرٌ».

ابن عمر رضی الله عنهما می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن را فقط انسان پاک (با وضو) دست بزند»^۱.

۱۶- عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ إِكْرَامَ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ وَحَامِلِ الْقُرْآنِ غَيْرِ الْغَالِي فِيهِ وَالْجَافِي عَنْهُ وَإِكْرَامَ ذِي السُّلْطَانِ الْمُقْسِطِ».

أبو موسى أشعري رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «یکی از راه های تعظیم خداوند احترام گذاشتن به پیرمرد مسلمان و صاحب قرآنی است که در خواندن و عمل به قرآن، افراط نمی کند و همچنین قرآن را رها نمی نماید و احترام گذاشتن به حاکم عادل است»^۲.

۱۷- عن عبد الله بن مسعود رضی الله عنه، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُحِبَّ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَلْيَقْرَأْ فِي الْمُصْحَفِ».

ابن مسعود رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، دوست دارد محبتش نسبت به خدا و پیامبرش، افزایش یابد، قرآن را از مصحف تلاوت نماید»^۳. یعنی با نگاه به مصحف تلاوت کند.

۱۸- عن ابن عمر رضی الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَهُوَ يَقُومُ بِهِ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَهُوَ يُنْفِقُهُ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ».

ابن عمر رضی الله عنهما می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «غبطه خوردن فقط بر دو نفر، جایز است: نخست، شخصی که خداوند متعال به او قرآن عنایت نموده است و او آن را شب و

۱- روایت طبرانی با سند صحیح چنانچه در ارواء الغلیل آمده است.

۲- روایت ابوداود با سند صحیح چنانچه در صحیح سنن أبی داود آمده است.

۳- روایت بیهقی در الشعب با سند حسن چنانچه در سلسله صحیحه آمده است.

روز، تلاوت می نماید. و دومی، کسی که خداوند متعال به او مال عنایت فرموده است و او آن را شب و روز، انفاق می نماید»^۱.

۱۹- عن ابن عمر رضی الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يُقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ إِذَا دَخَلَ الْجَنَّةَ أَقْرَأَ وَارْقَ وَرَتَّلَ كَمَا كُنْتَ تُرْتَلُ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ مَنْزِلَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرُوهَا».

ابن عمر رضی الله عنهما می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «هنگامی که صاحب قرآن، وارد بهشت شود، به او می گویند: قرآن بخوان و بالا برو همان گونه که در دنیا با ترتیل، قرآن می خواندی؛ زیرا منزلت تو نزد آخرین آیه‌ای است که آن را تلاوت می کنی»^۲.

۲۰- عن عقبه بن عامر رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَيُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يَغْدُوَ إِلَى بَطْحَانَ أَوْ الْعَقِيقِ فَيَأْتِيَ كُلَّ يَوْمٍ بِنَاقَتَيْنِ كَوْمَاوَيْنِ زَهْرَاوَيْنِ، فِي غَيْرِ إِنْمٍ أَوْ قَطِيعَةٍ رَحِمٍ، فَلَا أَنْ يَغْدُوَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْمَسْجِدِ فَيَتَعَلَّمَ أَوْ يَقْرَأَ آيَتَيْنِ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ نَاقَتَيْنِ وَثَلَاثِ خَيْرٌ مِنْ ثَلَاثٍ وَأَرْبَعِ خَيْرٌ مِنْ أَرْبَعٍ وَمِنْ أَعْدَادِهِنَّ مِنَ الْإِبِلِ».

عقبه بن عامر رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «چه کسی از شما دوست دارد که هر روز صبح به بطحان یا عقیق برود و بدون این که مرتکب گناه یا قطع ارتباط خویشاوندی شود، دو شتر بزرگ کوهان و زیبا بیاورد؟ بدانید که اگر یکی از شما به مسجد برود و دو آیه از کتاب خدا بیاموزد یا تلاوت نماید، برایش از دو شتر بهتر است. و سه آیه از سه شتر، چهار آیه از چهار شتر، و هر تعداد آیه از همان اندازه شتر، بهتر است»^۳.

۲۱- عن البراء بن عازب رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «حَسِّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ، فَإِنَّ الصَّوْتَ الْحَسَنَ يَزِيدُ الْقُرْآنَ حُسْنًا "وَفِي لَفْظٍ" زَيَّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ».

۱- صحیح بخاری و مسلم.

۲- روایت احمد با سند صحیح و نگا صحیح سنن أبی داود.

۳- صحیح مسلم.

براء بن عازب رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «با صدایتان، به قرآن، زیبایی ببخشید، زیرا صدای خوب، زیبایی قرآن را افزایش می دهد». و در روایتی آمده است که فرمود: «قرآن را با صداهایتان، مزین نمایید»^۱.

۲۲- عن جابر رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله و سلم: «إِنَّ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ بِالْقُرْآنِ الَّذِي إِذَا سَمِعْتَهُ يَقْرَأُ رَأَيْتَ أَنَّهُ يَخْشَى اللَّهَ».

جابر رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «بهترین قاری قرآن، کسی است که هنگامی که قرائتش را می شنوید، خشیت و ترس الهی را نیز در او مشاهده می نمایید»^۲.

۲۳- عن ابن عمر رضی الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله و سلم: «إِنَّمَا مَثَلُ صَاحِبِ الْقُرْآنِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْإِبِلِ الْمُعْقَلَةِ إِنْ عَاهَدَ عَلَيْهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ أَطْلَقَهَا ذَهَبَتْ».

ابن عمر رضی الله عنهما می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «مثال قاری قرآن مانند صاحب شتری است که زانوی آن را بسته باشد. اگر از او نگهداری کند، نزدش می ماند و اگر او را رها سازد، می رود»^۳.

۲۴- عن عبد الله بن مسعود رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله و سلم: «بِسْمَا لِأَحَدِكُمْ أَنْ يَقُولَ نَسِيتُ آيَةَ كَذَا وَكَذَا بَلْ هُوَ يُنْسَى فَاسْتَذْكُرُوا الْقُرْآنَ، فَإِنَّهُ أَشَدُّ تَفْصِيًّا مِنْ صُدُورِ الرِّجَالِ مِنَ النَّعَمِ مِنْ عُقْلِهَا».

عبدالله بن مسعود رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «چقدر بد است برای کسی که می گوید: فلان و فلان آیه را فراموش کردم؛ بلکه فراموش گردانیده شده اند. قرآن را زیاد تلاوت کنید؛ زیرا قرآن، زودتر از فرار کردن شتر از سینه مردم، می گریزد»^۴.

۱- روایت حاکم نیشابوری؛ و این حدیث، صحیح است چنانچه در صحیح سنن أبی داود و سلسله صحیحه آمده است.

۲- روایت ابن ماجه، و این حدیث، صحیح می باشد چنانچه در صحیح الترغیب والترهیب آمده است.

۳- صحیح بخاری و مسلم.

۴- صحیح بخاری و مسلم.

۲۵- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «تَعَلَّمُوا كِتَابَ اللَّهِ وَتَعَاهَدُوا وَتَعَنُّوا بِهِ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَهُوَ أَشَدُّ تَفَلُّتًا مِنَ الْمَخَاضِ فِي الْعُقُلِ».

عقبه بن عامر رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «کتاب خدا (قرآن) را یاد بگیرید و همیشه آن را تلاوت نمایید و با آواز خوش بخوانید؛ سوگند به ذاتی که جانم در دست اوست، قرآن از بچه شتر یک ساله ای که زانویش بسته شده است، زودتر می گریزد»^۱.

۲۶- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا أَذِنَ اللَّهُ لَشَيْءٍ مَا أَذِنَ لِنَبِيِّ حَسَنِ الصَّوْتِ بِالْقُرْآنِ يَجْهَرُ بِهِ».

أبوهریره رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «خداوند به هیچ چیز دیگری به اندازه‌ای که به صدای پیامبر خوش صوتی که قرآن را با آواز خوب و صدای بلند می خواند، گوش نداده است»^۲.

۲۷- عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْأُثْرَجَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا طَيِّبٌ، وَمَثَلُ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ التَّمْرَةِ لَا رِيحَ لَهَا وَطَعْمُهَا حُلْوٌ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ مَثَلُ الرِّيحَانَةِ، رِيحُهَا طَيِّبٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ، وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ الَّذِي لَا يَقْرَأُ الْقُرْآنَ كَمَثَلِ الْحَنْظَلَةِ، لَيْسَ لَهَا رِيحٌ وَطَعْمُهَا مُرٌّ».

أبوموسی اشعری رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «مؤمنی که قرآن می خواند و به آن، عمل می کند مانند ترنجی است که طعم خوبی دارد و هم از بوی خوشی برخوردار است. و مؤمنی که قرآن نمی خواند ولی به آن، عمل می کند مانند خرمایی است که طعمش شیرین است ولی بویی ندارد. و مثال منافقی که قرآن می خواند، مانند ریحانی است که بوی خوش ولی طعمش تلخ است. و مثال منافقی که قرآن نمی خواند، مانند حنظله (هندوانه ابوجهل) است که هم طعمش تلخ یا ناپاک است و هم بوی تلخی دارد»^۳.

۱- روایت احمد و حدیث، صحیح می باشد چنان چه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

۲- صحیح بخاری و مسلم.

۳- صحیح بخاری و مسلم.

۲۸- عن تميم الدارمي رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «مَنْ قَرَأَ مِائَةَ آيَةٍ فِي لَيْلَةٍ كُتِبَ لَهُ قُنُوتُ لَيْلَةٍ "وَفِي لَفْظٍ" كُتِبَ مِنَ الْقَانِتِينَ».

تمیم داری س می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس شبانه، صد آیه بخواند، برایش عبادت یک شب نوشته می شود». و در یک لفظ آمده است که فرمود: «جزو عبادت کنندگان نوشته می شود»^۱.

۲۹- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا يَفْقَهُ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فِي أَقَلِّ مِنْ ثَلَاثٍ».

عبدالله بن عمر رضي الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، قرآن را در کمتر از سه روز بخواند، آن را نمی فهمد»^۲.

۳۰- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ لَمْ يَتَعَنَّ بِالْقُرْآنِ فَلَيْسَ مِنَّا».

أبوهریره رضي الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، قرآن را با صدای خوب نخواند از ما نیست»^۳.

۳۱- عَنْ جُنْدُبٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «افْرَعُوا الْقُرْآنَ مَا اتَّלَفْتُمْ عَلَيْهِ قُلُوبُكُمْ فَإِذَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ فَقُومُوا».

جندب رضي الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن بخوانید تا زمانی که دل های شما بر آن، اتفاق دارند؛ و هرگاه در آن، اختلاف نمودید، بروید»^۴. یا اینکه «تا زمانی که حضور قلب دارید، قرآن تلاوت نمایید، اما هنگامی که حضور قلب ندارید و فکرتان، پراکنده گردید، آن را ترک کنید».

۱- صحیح ابن خزیمه و حاکم، و حدیث صحیح می باشد چنانچه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

۲- روایت أبوداود و ترمذی و ابن ماجه، و حدیث صحیح می باشد چنان چه در صحیح سنن أبی داود آمده است.

۳- صحیح بخاری.

۴- صحیح بخاری و مسلم.

۳۲- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تُجَادِلُوا فِي الْقُرْآنِ فَإِنَّ جِدَالَ فِيهِ كُفْرٌ».

عبدالله بن عمرو رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «درباره قرآن با یکدیگر نزاع و اختلاف نکنید؛ زیرا نزاع و اختلاف در مورد قرآن، انسان را به کفر می کشاند»^۱.

۳۳- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِهَذَا ضَرْبُوا كِتَابَ اللَّهِ بَعْضُهُ بِبَعْضٍ، فَمَا وَجَدْتُمْ فِيهِ مِنْ حَلَالٍ فَأَحِلُّوهُ، وَمَا وَجَدْتُمْ فِيهِ مِنْ حَرَامٍ فَحَرِّمُوهُ، وَمَا كَانَ مِنْ مُتَشَابِهٍ فَأَمْنُوا بِهِ».

عبدالله بن عمرو رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «امت های گذشته، زمانی هلاک شدند که در چنین وضعیتی افتادند که بخشی از کتاب خدا را در برابر بخش دیگر آن، قرار می دادند؛ آنچه حلال است، حلال بدانید. و آنچه که حرام است، حرام بدانید. و آنچه که متشابه است به آن، ایمان بیاورید»^۲.

۳۴- عَنْ جَابِرٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اقْرَءُوا الْقُرْآنَ وَابْتَغُوا بِهِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ قَوْمٌ يُقِيمُونَهُ إِقَامَةً الْقِدْحِ يَتَعَجَّلُونَهُ وَلَا يَتَأَجَّلُونَهُ». وَفِي رِوَايَةٍ: «يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ فَيَسْأَلُونَ بِهِ النَّاسَ».

جابر رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن بخوانید و با خواندن قرآن به دنبال خشنودی خداوند متعال باشید قبل از اینکه گروهی بیایند که در خواندن قرآن مانند راست کردن تیر دقت می کنند و هدفشان از خواندن قرآن، رسیدن به منافع دنیوی است نه اخروی».

و در روایتی آمده است که فرمود: «قرآن می خوانند و به وسیله آن از مردم، (مال و دنیا) طلب می کنند»^۳.

۱- روایت طیالسی؛ و این حدیث، صحیح می باشد چنان چه در سلسله صحیحیه آمده است.

۲- روایت طبرانی. این حدیث صحیح می باشد چنان چه در سلسله صحیحیه آمده است.

۳- روایت احمد و أبوداود؛ و این حدیث، صحیح می باشد چنان چه در صحیح سنن أبی داود و سلسله صحیحیه آمده است.

۳۵- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شُبَلٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَقْرَأُوا الْقُرْآنَ وَاعْمَلُوا بِهِ وَلَا تَجْفُوا عَنْهُ وَلَا تَغْلُوا فِيهِ وَلَا تَأْكُلُوا بِهِ وَلَا تَسْتَكْثِرُوا بِهِ»

عبدالرحمن بن شبل رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن بخوانید و به آن عمل کنید و از آن فاصله نگیرید و در آن (با تعمق بیش از حد) افراط نکنید و آن را وسیله‌ای برای امرار معاش و فزون طلبی دنیوی قرار ندهید»^۱.

۳۶- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ أَخَذَ عَلَى تَعْلِيمِ الْقُرْآنِ قَوْسًا فَلَدَهُ اللَّهُ مَكَانَهَا قَوْسًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ».

أبودرداء رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس در قبال آموزش قرآن، کمانی دریافت کند، روز قیامت، خداوند به جای آن، یک کمان آتشین به گردش، آویزان می نماید»^۲.

توضیح: حدیث فوق را بعضی از علماء ضعیف دانسته اند و برخی دیگر آن را منسوخ دانسته یا تأویل کرده اند؛ چرا که جمهور علماء و محدثین گرفتن مزد را در برابر آموزش قرآن، با توجه به حدیث بعدی و احادیث دیگر، جایز می دانند. والله أعلم - مترجم

۳۷- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ أَحَقَّ مَا أَخَذْتُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا كِتَابُ اللَّهِ».

ابن عباس رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «شایسته ترین چیزی که در قبال آن، مزد دریافت می نمایید، کتاب خداست»^۳.

۳۸- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ تَعَالَى يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَغَشِيَتْهُمْ الرَّحْمَةُ وَحَفَّتْهُمْ الْمَلَائِكَةُ وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ».

أبوهریره رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هرگاه، گروهی از مردم در یکی از خانه های خدا (مساجد) جمع شوند و کتاب الهی را تلاوت کنند و آن را برای یکدیگر

۱- روایت احمد با سند صحیح چنانچه در سلسله صحیح آمده است.

۲- روایت بیهقی با سند صحیح چنان چه در سلسله صحیح آمده است.

۳- صحیح بخاری.

بخوانند، آرامش بر آنان، نازل می شود و فرشتگان آنها را احاطه می کنند و خداوند آنان را نزد فرشتگان یاد می نماید»^۱.

۳۹- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «يَجِيءُ الْقُرْآنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولُ: يَا رَبِّ حَلِّهِ فَيُلْبَسُ تَاجَ الْكَرَامَةِ ثُمَّ يَقُولُ: يَا رَبِّ زِدْهُ فَيُلْبَسُ حُلَّةَ الْكَرَامَةِ ثُمَّ يَقُولُ: يَا رَبِّ ارْضَ عَنْهُ فَيَرْضَى عَنْهُ فَيَقَالُ لَهُ: اقْرَأْ وَارْتَقِ وَتَرَادُّ بِكُلِّ آيَةٍ حَسَنَةً».

أبوهریره رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «روز قیامت، صاحب قرآن می آید؛ در این هنگام، قرآن می گوید: پروردگارا! او را مزین گردان. پس تاج شرافت بر سرش می گذارند. سپس قرآن می گوید: پروردگارا! بیشتر از این، مزینش گردان. پس لباس شرافت به تنش می کنند. آنگاه قرآن می گوید: پروردگارا! از او راضی و خشنود باش. پس به او گفته می شود: بخوان و (در درجات بهشت) بالا برو و با هر آیه، یک نیکی به نیکی هایش، افزوده می شود»^۲.

۴۰- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «الصَّيَّامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُولُ الصَّيَّامُ: رَبِّ إِنِّي مَنَعْتُهُ الطَّعَامَ وَالشَّرَابَ بِالنَّهَارِ فَشَفَّعْنِي فِيهِ. وَيَقُولُ الْقُرْآنُ: رَبِّ مَنَعْتُهُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَشَفَّعْنِي فِيهِ. فَيُشَفَّعَانِ».

عبدالله بن عمرو رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «روزه و قرآن برای بنده شفاعت می کنند؛ روزه می گوید: پروردگارا! من او را روزها از خوردن و نوشیدن جلوگیری کردم، پس شفاعتم را درباره او قبول کن. قرآن می گوید: پروردگارا! من او را شب ها برای خوابیدن نگذاشتم؛ پس شفاعتم را در مورد او قبول کن. اینجاست که شفاعت آنها پذیرفته می شود»^۳.

۱- صحیح مسلم.

۲- روایت ترمذی و ابن خزیمه و حاکم نیشابوری با سند صحیح چنانچه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

۳- روایت احمد و طبرانی و حاکم نیشابوری با سند صحیح چنانچه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

۴۱- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ قَرَأَ عَشْرَ آيَاتٍ فِي لَيْلَةٍ لَمْ يَكْتُفِ مِنَ الْغَافِلِينَ».

أبوهریره رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس در شب، ده آیه بخواند جزو غافلان نوشته نمی شود»^۱.

۴۲- عَنْ بَرِيدَةَ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَتَعَلَّمَهُ وَعَمِلَ بِهِ أَلْبَسَ وَالِدَاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَاجًا مِنْ نُورٍ ضَوْؤُهُ مِثْلُ ضَوْءِ الْقَمَرِ وَيَكْسِي وَالِدَاهُ حِلَّتَانِ لَا تَقُومُ لهما الدُّنْيَا فَيَقُولَانِ: بِمَا كَسَيْنَا هَذَا؟ فَيَقَالُ: بِأَخَذِ وَلَدِكُمَا الْقُرْآنَ».

بریده رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، قرآن بخواند و یاد بگیرد و به آن عمل نماید، روز قیامت بر سر پدر و مادرش تاجی از نور می گذارند که نوری مانند نور خورشید دارد. همچنین دو دست لباس به آنان می پوشانند که از همه دنیا، ارزش بیشتری دارند. آنان می گویند: به سبب چه عملی این لباس ها را به تن ما نموده اند؟ جواب می دهند: به سبب اینکه فرزند شما قرآن را فرا گرفته است»^۲.

۴۳- عَنْ ابْنِ عُمَرَ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تُسَافِرُوا بِالْقُرْآنِ فَإِنِّي لَا أَمْنُ أَنْ يَنَالَهُ الْعَدُوُّ».

ابن عمر رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن را در سفره ها، همراه خود نبرید؛ زیرا می ترسم که بدست دشمن بیفتد»^۳. (در نتیجه، هتک حرمت شود. قابل یادآوری است که این منع، مربوط به زمانی است که بیم هتک حرمت باشد؛ در غیر این صورت، اشکالی ندارد. والله أعلم).

۴۴- عَنْ عُمَرَ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أُنْزِلَ الْقُرْآنُ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرَفٍ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ».

۱- روایت حاکم و با روایت دیگری تقویت می شود چنان چه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

۲- روایت حاکم نیشابوری و نگا سلسله صحیح.

۳- صحیح مسلم.

عمر رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «همانا این قرآن بر هفت وجه نازل شده است. پس با هر قرائتی که برای شما آسان تر است، بخوانید»^۱.

۴۵- عَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله عَنْ رَبِّهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: «إِنَّمَا بَعَثْتُكَ لَأَتْلِيَّكَ وَأَتْلِيَ بِكَ وَأَنْزَلْتُ عَلَيْكَ كِتَابًا لَا يَغْسِلُهُ الْمَاءُ تَقْرُوهُ نَائِمًا وَيَقْظَان».

عیاض بن حمار رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله به روایت از پروردگار پاک و بلند مرتبه اش فرمود: «تو را مبعوث نمودم تا هم تو را آزمایش کنم و هم بوسیله تو دیگران را در بوته آزمایش قرار دهم؛ و کتابی بر تو نازل نمودم که آب آن را نمی شوی (با گذشت زمان از بین نمی رود؛ بلکه در سینه ها محفوظ است) و در حالت خواب و بیداری، آن را تلاوت می نمایی»^۲. (چه خواب باشی و چه بیدار، این کتاب، حفظ می شود).

۴۶- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «لَوْ كَانَتْ سُورَةٌ وَاحِدَةً لَكَفَّتِ النَّاسَ».

أبوسعید خدری رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «اگر یک سوره، خوانده شود، همه مردم را کفایت می نماید»^۳.

۴۷- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رضی الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ لَمْ يَرُدَّ إِلَى أَرْضِ الْعَمْرِ، وَذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا ...» [تین: ۵-۶].
قال: «إِلَّا الَّذِينَ قَرَأُوا الْقُرْآنَ».

ابن عباس رضی الله عنهما می گوید: هر کس قرآن تلاوت نماید، به کهنسالی ای که همراه با ذلت باشد مبتلا نمی شود. و این، تفسیر این سخن خداوند متعال است که می فرماید: ﴿ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا ... [تین: ۵-۶]. «سپس انسان را به مراحل پست

۱- صحیح بخاری و مسلم.

۲- صحیح مسلم.

۳- روایت احمد و أبوداود با سند صحیح چنانچه در سلسله صحیح آمده است. قابل یادآوری است که این جمله در سیاق یک داستان آمده است.

زندگی برگردانندیم مگر کسانی که ایمان آوردند...» که در اینجا ایمان آوردن به معنی قرائت قرآن می باشد.^۱

۴۸- عن ابن مسعود رضی الله عنه قَالَ: «إِنْ أَصْفَرُ الْبَيُوتُ بَيْتَ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ».

ابن مسعود رضی الله عنه می گوید: خالی ترین خانه، خانه ای است که در آن، هیچ چیز از کتاب الهی (قرآن) وجود نداشته باشد.^۲

۱- روایت حاکم نیشابوری؛ و این اثر در صحیح ترغیب و ترهیب به صورت موقوف، آمده است.

۲- روایت حاکم نیشابوری؛ این اثر نیز به صورت موقوف در صحیح ترغیب و ترهیب، وارد شده است. این دو اثر به صورت موقوف از قول ابن عباس و ابن مسعود رضی الله عنه به ثبوت رسیده است. این باب را با این دو اثر به پایان رساندم زیرا اینها حکم حدیث مرفوع را دارند. (این جمله اخیر مؤلف، قابل نقد و بررسی است).

دوم: آنچه که از رسول الله ﷺ در فضایل سوره‌ها و آیات قرآن کریم به ترتیب مصحف، به صحت رسیده است

فضیلت سوره فاتحه

۱- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ بْنِ الْمُعَلَّى قَالَ: كُنْتُ أُصَلِّي فِي الْمَسْجِدِ فَدَعَانِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ أُجِبْهُ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ أُصَلِّي. فَقَالَ: «أَلَمْ يَقُلِ اللَّهُ ﴿اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾؟ [انفال: ۲۴]. ثُمَّ قَالَ لِي: «لَأُعَلِّمَنَّكَ سُورَةً هِيَ أَعْظَمُ السُّورِ فِي الْقُرْآنِ قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ مِنَ الْمَسْجِدِ» ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي، فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ قُلْتُ لَهُ: أَلَمْ تَقُلْ «لَأُعَلِّمَنَّكَ سُورَةً هِيَ أَعْظَمُ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ» قَالَ: «(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) هِيَ السَّبْعُ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ الَّذِي أُوتِيَتْهُ»

ابوسعید بن معلی می‌گوید: در مسجد نبوی، نماز می‌خواندم که رسول الله ﷺ مرا صدا زد. جواب ندادم. سپس گفتم: ای رسول خدا! من مشغول نماز خواندن بودم. آن حضرت ﷺ گفت: «مگر خداوند نفرموده است ﴿اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾؟ [انفال: ۲۴]. یعنی «فرمان خدا را بپذیرید و رسولش را اجابت کنید هنگامی که شما را برای امری حیاتی فرا خواند». آنگاه به من فرمود: «قبل از اینکه از مسجد خارج شوی، سوره‌ای را که بزرگ‌ترین سوره قرآن است به تو می‌آموزم». سپس دستم را گرفت و هنگامی که خواست از مسجد بیرون برود به او گفتم: مگر به من نگفتی که سوره‌ای را که بزرگ‌ترین سوره قرآن است، به تو می‌آموزم؟ فرمود: «آن، سوره حمد است که دارای ۷ آیه می‌باشد و در هر رکعت نماز تکرار می‌شود و آن، همان قرآن بزرگی است که به من عنایت شده است»^۱.

۲- عَنْ أَبِي بِنِ كَعْبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا أُنْزَلَ اللَّهُ فِي التَّوْرَةِ وَلَا فِي الْإِنْجِيلِ مِثْلَ أُمِّ الْقُرْآنِ وَإِنَّمَا السَّبْعُ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنُ الْعَظِيمُ الَّذِي أُعْطِيَتْهُ "وَفِي لَفْظٍ" وَلَا فِي الزَّبُورِ وَلَا فِي الْفُرْقَانِ».

۱- صحیح بخاری.

أبی بن کعب رضی الله عنه می‌گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «سوگند به ذاتی که جانم در دست اوست، خداوند متعال نه در تورات و نه در انجیل مانند أم القرآن (فاتحه) نازل نفرموده است. این سوره، دارای هفت آیه می‌باشد که در هر رکعت نماز، تکرار می‌شود و همان قرآن بزرگی است که به من عنایت شده است». و در روایتی آمده است که: «در تورات، انجیل، زبور و بقیه فرقان (قرآن) مانند آن نازل نشده است»^۱.

۳- عن أنس رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: أَفْضَلُ الْقُرْآنِ (الحمد لله رب العلمین..).

انس رضی الله عنه می‌گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «بهترین سوره قرآن، فاتحه است»^۲. (یعنی اجر و ثواب خواندن سوره فاتحه از سایر سوره‌ها بیشتر است).

۴- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رضی الله عنهما قَالَ: بَيْنَمَا جِبْرِيلُ قَاعِدٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله سَمِعَ نَقِيضًا (صَوْتًا) مِنْ فَوْقِهِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: «هَذَا بَابٌ مِنَ السَّمَاءِ فُتِحَ الْيَوْمَ لَمْ يُفْتَحْ قَطُّ إِلَّا الْيَوْمَ فَتَزَلْ مِنْهُ مَلَكٌ فَقَالَ: هَذَا مَلَكٌ نَزَلَ إِلَى الْأَرْضِ لَمْ يَنْزَلْ قَطُّ إِلَّا الْيَوْمَ فَسَلَّمَ وَقَالَ: أَبَشِّرْ بَنُورَيْنِ أُوتِيَتْهُمَا لَمْ يُؤْتِيَهُمَا نَبِيٌّ قَبْلَكَ فَاتِحَةُ الْكِتَابِ وَخَوَاتِيمُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ لَنْ تَقْرَأَ بِحَرْفٍ مِنْهُمَا إِلَّا أُعْطِيَتْهُ».

ابن عباس رضی الله عنهما می‌گوید: روزی، جبرئیل علیه السلام نزد نبی اکرم صلی الله علیه و آله نشسته بود که از بالای سرش، صدایی شنید. پس سرش را بلند کرد و گفت: «این دروازه ای است که امروز از آسمان باز شده است و به جز امروز، هرگز باز نشده است». آنگاه از آن دروازه فرشته ای پایین آمد و جبرئیل گفت: «این فرشته ای است که به زمین آمده است و به جز امروز، هرگز به زمین نیامده است». سپس آن فرشته، سلام کرد و گفت: «تو را به دو نور مژده می‌دهم که به تو عنایت شده اند و به هیچ پیامبری قبل از تو عنایت نشده اند. آنها سوره فاتحه و آیات پایانی سوره بقره هستند. هر قسمت از آنها را بخوانی، سواست اجابت می‌شود»^۳. (هدف از خواتیم سوره بقره از آمَن الرَّسُول تا پایان سوره می‌باشد).

۵- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: كُنَّا فِي مَسِيرٍ لَنَا فَتَزَلْنَا فَجَاءَتْ جَارِيَةٌ فَقَالَتْ: إِنَّ سَيِّدَ الْحَيِّ سَلِيمٍ، وَإِنْ نَفَرْنَا غُيِّبَ فَهَلْ مِنْكُمْ رَاقٍ؟ فَقَامَ مَعَهَا رَجُلٌ مَا كُنَّا نَأْبُهُ بِرُفْقَةٍ فَرَفَاهُ فَبَرَأَ فَأَمَرَ

۱- روایت ترمذی؛ و این حدیث، صحیح می‌باشد چنان که در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

۲- روایت حاکم نیشابوری؛ و این حدیث صحیح می‌باشد چنان چه در سلسله صحیح‌ها آمده است.

۳ صحیح مسلم.

لَهُ بِثَلَاثِينَ شَاةً وَسَقَانَا لَبَنًا فَلَمَّا رَجَعَ قُلْنَا لَهُ أَكُنْتَ تُحْسِنُ رُقِيَّةً أَوْ كُنْتَ تَرْفِي قَالَ: لَا مَا رُقِيْتُ إِلَّا بِأَمْرِ الْكِتَابِ. قُلْنَا: لَا تُحَدِّثُوا شَيْئًا حَتَّى نَأْتِيَ - أَوْ نَسْأَلَ - النَّبِيَّ ﷺ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ ذَكَرْنَاهُ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: «وَمَا كَانَ يُدْرِيه أَنَّهَا رُقِيَّةٌ أَقْسَمُوا وَاضْرِبُوا لِي بِسَهْمٍ».

أبوسعید خدری رحمہ اللہ می‌گوید: ما در سفر به سر می بردیم پس جای، منزل گرفتیم. دختر بچہ‌ای آمد و گفت: سردار طایفه را عقربی گزیده است و کسی در آبادی ما وجود ندارد. آیا در میان شما کسی وجود دارد که دم کند؟ مردی برخاست و با او به راه افتاد که ما گمان نمی کردیم دم بداند. به هر حال، وی را دم نمود و او بهبود یافت. آن گاه دستور داد تا به او سی گوسفند بدهند. همچنین به ما شیر نوشاند. هنگامی که برگشت، به او گفتیم: آیا دم کردن را خوب می دانستی و در گذشته هم دم می نموده ای؟ گفت: نه، فقط با فاتحه، دم کردم. به او گفتیم تا زمانی که بر نبی اکرم صلی اللہ علیہ وسلم نرفته ایم یا از ایشان نپرسیده ایم، هیچ اقدامی نکنید (در گوسفندان تصرفی نکنید). به هر حال، هنگامی که به مدینه آمدیم، ماجرا را برای نبی اکرم صلی اللہ علیہ وسلم بازگو نمودیم. آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمود: «از کجا دانستی که با سوره فاتحه، دم می کنند؟ آنها را میان خود تقسیم کنید و برای من نیز سهمی در نظر بگیرید»^۱.

۶- عن أبي هريرة رضی اللہ عنہ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نَصْفَيْنِ وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ - وَفِي لَفْظٍ: فَنَصَفَهَا لِي وَنَصَفَهَا لِعَبْدِي - فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾». قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: حَمَدَنِي عَبْدِي وَإِذَا قَالَ: ﴿الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾. قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَتْنِي عَبْدِي. وَإِذَا قَالَ: ﴿مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾. قَالَ: مَجَدَّنِي عَبْدِي أَوْ فَوَّضَ إِلَيَّ عَبْدِي فَإِذَا قَالَ: ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾. قَالَ: هَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ. فَإِذَا قَالَ: ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾. صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٦﴾. قَالَ: هَذَا لِعَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ».

۱ صحیح بخاری و مسلم.

أبوهریره رضی الله عنه می گوید: شنیدم که رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم گفت: «خداوند متعال فرموده است: من نماز را میان خودم و بنده ام به دو نیم تقسیم نموده ام و به درخواست بنده ام پاسخ مثبت می‌دهم، پس هنگامی که بنده ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (۲) بگوید، خداوند می گوید: بنده ام مرا ستایش کرد. وقتی که بنده ﴿الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ (۳) بگوید، خداوند می گوید: بنده ام مرا ثنا گفت. هنگامی که بنده ﴿مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾ (۴) بگوید، خداوند می گوید: بنده ام عظمت مرا بیان کرد، و یک بار می گوید: بنده ام اختیارش را به من سپرد. و هنگامی که بنده ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ (۵) بگوید، خداوند می گوید: این (ارتباط) میان من و بنده است (ارتباط عبودیت و بندگی) و بنده ام هر چه بخواهد به او می‌دهم. و وقتی که ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ (۶) صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ (۷) بگوید، خداوند می گوید: این خواسته بنده ام را برآورده نمودم و سوال بنده ام را پاسخ دادم»^۱.

۷- عَنْ وَائِلَةَ بِنِ الْأَسْقَعِ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله و سلم: «أُعْطِيتُ مَكَانَ التَّوْرَةِ السَّبْعَ وَأُعْطِيتُ مَكَانَ الزَّبُورِ الْمِثْنَ وَأُعْطِيتُ مَكَانَ الْإِنْجِيلِ الْمِثْلَيْنِ وَفُضِّلْتُ بِالْمُفَصَّلِ».

وائله بن اسقع رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «بجای تورا، هفت سوره (از بقره تا براءت در صورتی که سوره توبه و براءت را یکی بدانیم) به من عنایت شده است و به جای زبور، صدتایی‌ها (سوره‌هایی که آیات آنها اندکی بیشتر از صد است) به من عنایت شده است و به جای انجیل، مثانی (سوره‌هایی که آیات آنها اندکی کمتر از صد است) به من عنایت شده است. و برتری من در سوره‌های مفصل است که به من عنایت شده اند»^۲. (از سوره حجرات تا پایان قرآن مجید) والله أعلم.

۱- صحیح مسلم.

۲- روایت طبرانی؛ و این حدیث صحیح می باشد چنان چه در صحیح ترغیب و ترهیب و صحیح الجامع آمده است.

۸- عن عبادة بن الصامت رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَا يَقْرَأُ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ» وفي رواية "لا تجزئ صلاة".

از عباده بن صامت رضی الله عنه روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: «نماز هیچ کس بدون خواندن سوره فاتحه، صحیح نیست». و در روایتی آمده است که فرمود: «کافی نیست»^۱.

۹- عن أبي هريرة رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يَقْرَأْ فِيهَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ فَهِيَ خِدَاجٌ هِيَ خِدَاجٌ هِيَ خِدَاجٌ غَيْرُ تَمَامٍ».

از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس نمازی بدون سوره فاتحه بخواند، نمازش ناقص است؛ نمازش ناقص است؛ نمازش ناقص است و کامل نیست»^۲.

۱۰- عن أبي هريرة رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا قَالَ الْإِمَامُ: ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ فَقُولُوا: آمِينَ. فَمَنْ وَافَقَ قَوْلَهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ»

ابوهریره رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هرگاه، امام ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ گفت، آمین بگوئید، زیرا آمین گفتن هر کس با آمین گفتن فرشتگان در آسمان، همزمان باشد، گناهان گذشته اش، مغفرت می شوند»^۳.

فضایل سوره بقره

۱- عن أبي هريرة رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ».

از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: «خانه هایتان را تبدیل به

۱- صحیح بخاری و مسلم.

۲- صحیح مسلم.

۳- صحیح بخاری و مسلم.

قبرستان نکنید؛ همانا شیطان از خانه‌ای که در آن، سوره بقره خوانده می شود فرار می کند»^۱.

۲- عَنْ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ رضی الله عنه قَالَ: بَيْنَمَا هُوَ يَقْرَأُ مِنَ اللَّيْلِ سُورَةَ الْبَقَرَةِ وَفَرَسُهُ مَرْبُوطٌ عِنْدَهُ إِذْ جَالَتِ الْفَرَسُ فَسَكَتَ فَسَكَتَتْ فَقَرَأَ فَجَالَتِ الْفَرَسُ، فَسَكَتَ وَسَكَتَتِ الْفَرَسُ ثُمَّ قَرَأَ فَجَالَتِ الْفَرَسُ، فَأَنْصَرَفَ وَكَانَ ابْنُهُ يَحْيَى قَرِيبًا مِنْهَا فَلَمَّا اجْتَرَّهُ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ حَتَّى مَا يَرَاهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ حَدَّثَ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله فَقَالَ: «اقْرَأْ يَا ابْنَ حُضَيْرٍ اقْرَأْ يَا ابْنَ حُضَيْرٍ» قَالَ: فَاشْفَقْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ تَطَأَ يَحْيَى وَكَانَ مِنْهَا قَرِيبًا فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَأَنْصَرَفْتُ إِلَيْهِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي إِلَى السَّمَاءِ فَإِذَا مِثْلُ الظِّلَّةِ فِيهَا أَمْثَالُ الْمَصَابِيحِ فَخَرَجْتُ حَتَّى لَا أَرَاهَا. قَالَ «وَتَذَرِي مَا ذَاكَ» قَالَ: لَا. قَالَ: «تِلْكَ الْمَلَائِكَةُ دَنَتْ لَصَوْتِكَ وَلَوْ قَرَأْتَ لَأَصْبَحَتْ يَنْظُرُ النَّاسُ إِلَيْهَا لَا تَتَوَارَى مِنْهُمْ».

از اسید بن حضیر رضی الله عنه روایت است که او در یکی از شب ها در حالیکه اسبش در نزدیکی او بسته شده بود، سوره بقره را تلاوت می کرد. ناگهان اسب شروع به دست و پا زدن کرد. اسید، سکوت کرد. اسب نیز آرام گرفت. او دوباره شروع به خواندن قرآن نمود. اسب نیز شروع به دست و پا زدن کرد. سرانجام، از خواندن قرآن منصرف شد؛ زیرا فرزندش؛ یحیی؛ نزدیک اسب قرار داشت. پس هنگامی که فرزندش را از آنجا دور ساخت، سرش را به سوی آسمان بلند کرد تا اسب را نبیند.

صبح روز بعد، ماجرا را برای نبی اکرم صلی الله علیه و آله بازگو نمود. آن حضرت صلی الله علیه و آله فرمود: «ای فرزند حضیر! (چه خوب بود) به تلاوت ادامه می دادی، (چه خوب بود) به تلاوت ادامه می دادی». اسید گفت: ای رسول خدا! یحیی نزدیک آن بود. ترسیدم که او را لگدمال کند. بدین جهت، سرم را بلند کردم و بسوی فرزندم رفتم. آنگاه به سوی آسمان نگاه کردم. چیزی شبیه سایبان دیدم که اشیایی مانند چراغ در آن وجود داشت. پس بیرون رفتم تا آنها را نبینم. رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «آیا می دانی که آنها چه بودند؟» گفت: خیر. آن حضرت صلی الله علیه و آله فرمود: «آنان فرشتگان بودند که به خاطر صدایت، نزدیک

آمده بودند. و اگر به قرائت‌ات ادامه می‌دادی، آنها تا صبح، آنجا می‌ماندند بدون اینکه از نظر مردم، پنهان بمانند»^۱.

۳- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَسهل بن سعد رحمهما الله أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «لِكُلِّ شَيْءٍ سَنَامٌ وَإِنَّ سَنَامَ الْقُرْآنِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ».

از ابوهریره و سهل بن سعد رحمهما الله روایت است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «هر چیز، کوهانی (بلندی و قله ای) دارد؛ همانا قله قرآن کریم سوره بقره می‌باشد»^۲.

۴- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «اقْرَءُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ اقْرَءُوا الزَّهْرَاوَيْنِ الْبَقَرَةَ وَسُورَةَ آلِ عِمْرَانَ فَإِنَّهُمَا تَأْتِيَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ أَوْ كَأَنَّهُمَا غَيَايَتَانِ أَوْ كَأَنَّهُمَا فِرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافٍ تُحَاجَّانِ عَنْ أَصْحَابِهِمَا اقْرَءُوا سُورَةَ الْبَقَرَةِ فَإِنَّ أَخْذَهَا بَرَكَةٌ وَتَرْكُهَا حَسْرَةٌ وَلَا تَسْتَطِيعُهَا الْبَطَلَةُ» (قَالَ مُعَاوِيَةُ: بَلَّغْنِي أَنَّ الْبَطَلَةَ السَّحَرَةُ).

ابوأمامه باهلی رضی الله عنه می‌گوید: شنیدم که رسول الله صلی الله علیه و آله می‌فرمود: «قرآن بخوانید؛ زیرا قرآن روز قیامت برای صاحبانش، شفاعت می‌کند. دو سوره نورانی بقره و آل عمران را بخوانید؛ زیرا آن دو روز قیامت به شکل دو ابر یا دو سایبان یا دو گروه پرنده که بال گشوده اند، می‌آیند و از صاحبانشان، دفاع می‌کنند. سوره بقره را بخوانید؛ زیرا یاد گرفتن آن برکت است و ترک کردن آن باعث حسرت می‌شود و ساحران تاب و تحمل آن را ندارند»^۳.

۵- عَنْ النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يُؤْتَى بِالْقُرْآنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَهْلُهُ الَّذِينَ كَانُوا يَعْمَلُونَ بِهِ تَقْدُمُهُ سُورَةُ الْبَقَرَةِ وَآلُ عِمْرَانَ». وَضَرَبَ لَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَةَ أَمْثَالٍ مَا نَسِيْتُهُنَّ بَعْدَ قَالَ: «كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ أَوْ ظُلَّتَانِ سَوْدَاوَانِ بَيْنَهُمَا شَرْقٌ أَوْ كَأَنَّهُمَا حِرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافٍ تُحَاجَّانِ عَنْ صَاحِبَيْهِمَا».

۱- صحیح بخاری و مسلم.

۲- روایت ترمذی؛ و این روایت، حسن لغیره است چنانچه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

۳- صحیح مسلم.

از نواس بن سمعان رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «روز قیامت، قرآن و اهل قرآن [همان کسانی را که در دنیا به آن عمل می‌کردند] را می‌آورند در حالی که پیشاپیش قرآن سوره‌های بقره و آل عمران قرار دارند».

راوی می‌گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله سوره‌های بقره و آل عمران را به سه چیز تشبیه نمود که من آنها را تاکنون فراموش نکرده‌ام. آن حضرت صلی الله علیه و آله فرمود: «آنها مانند دو ابر یا دو سایبان سیاه هستند که میان آنها نور وجود دارد یا مانند دو گروه پرنده هستند که پر گشوده اند و از صاحبشان دفاع می‌نمایند»^۱.

۶- عن أبي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «اسْمُ اللَّهِ الْأَعْظَمُ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ فِي سُورَةِ ثَلَاثِ الْبَقَرَةِ وَآلِ عِمْرَانَ وَطَهُ».

ابو امامه باهلی رضی الله عنه می‌گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «اسم اعظم الهی که هرگاه با آن فراخوانده شود، اجابت می‌کند در سه سوره بقره، آل عمران و طه وجود دارد»^۲.

فضایل آیه الکرسی

۱- عَنْ أَبِي بِنِ كَعْبٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «يَا أَبَا الْمُنْذِرِ أَتَدْرِي أَيُّ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ الْأَعْظَمُ». قَالَ: قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. فَأَعَادَ عَلَيْهِ فَقُلْتُ: (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ). قَالَ: فَضْرَبَ فِي صَدْرِي وَقَالَ: «وَاللَّهِ لِيَهْنِكَ الْعِلْمُ أَبَا الْمُنْذِرِ».

ابی بن کعب رضی الله عنه می‌گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله خطاب به من فرمود: «ای ابوالمنذر! آیا می‌دانی کدام آیه قرآن کریم، بزرگتر است؟» گفتم: خدا و رسولش بهتر می‌دانند. آن حضرت صلی الله علیه و آله دوباره سوالش را تکرار نمود. گفتم: آیه الکرسی است. رسول الله به سینه ام زد و فرمود: «ای ابوالمنذر! علم مبارکت باشد»^۳.

۱- صحیح مسلم.

۲- روایت ابن ماجه قزوینی و حاکم نیشابوری؛ و این حدیث صحیح می‌باشد چنانچه در سلسله احادیث صحیحه آمده است.

۳- صحیح مسلم.

۲- وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ لِهَذِهِ الْآيَةِ لِسَانًا وَشَفَتَيْنِ تُقَدَّسُ الْمَلِكُ عِنْدَ سَاقِ الْعَرْشِ».

از ابی بن کعب رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «سوگند به ذاتی که جانم در دست اوست، این آیه (آیه الكرسي) لب و زبان دارد و کنار ساق عرش، پاکی ملک (خداوند) را بیان می کند».

۳- وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ ذُبِرَ كُلُّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ لَمْ يَمْنَعَهُ مِنْ دُخُولِ الْجَنَّةِ إِلَّا الْمَوْتُ».

ابوأمامه رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «هر کس آیه الكرسي را بعد از نماز فرض بخواند، فقط مرگ است که مانع ورود او به بهشت می شود»^۱. (یعنی به محض اینکه بمیرد وارد بهشت می شود).

۴- وفي قصة أبي بن كعب إخبار الشيطان «أَنَّ آيَةَ الْكُرْسِيِّ حِرْزٌ مِنَ الشَّيْطَانِ».

و در داستان ابی بن کعب رضی الله عنه هم آمده است که شیطان گفت: اگر آیه الكرسي را بخوانید، چیزهای شما از شیطان حفاظت می شوند و نبی اکرم صلی الله علیه و آله و سلم این مطلب را تایید نمود^۲.

۵- وفي قصة أبي أيوب الأنصاري قول الغول: "إِنِّي ذَاكِرَةٌ لَكَ شَيْئًا آيَةَ الْكُرْسِيِّ اقْرَأْهَا فِي يَمِينِكَ فَلَا يَقْرُبُكَ شَيْطَانٌ وَلَا غَيْرُهُ" فَقَالَ صلی الله علیه و آله و سلم: «صَدَقَتْ وَهِيَ كَذُوبٌ».

همچنین در داستان ابو ایوب انصاری رضی الله عنه آمده است که شیطان به وی گفت: چیزی به تو می گویم؛ آیه الكرسي را در خانه‌ات بخوان؛ شیطان و هیچ چیز دیگری به تو نزدیک

۱- صحیح بن حبان و سنن نسائی؛ و این روایت صحیح می باشد چنان چه در سلسله صحیح آمده است.

۲- صحیح ابن حبان؛ همچنین در صحیح ترغیب و ترهیب نیز آمده است.

نمی شود. رسول الله ﷺ بعد از شنیدن آن، فرمود: «در این مساله، راست گفته است و او بسیار دروغ می گوید»^۱.

۶- ومثله في قصة أبي هريرة وفيها قول الشيطان "إِذَا أُوتِيَ إِلَىٰ فِرَاشِكَ فَأَقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ مِنْ أَوَّلِهَا حَتَّىٰ تَخْتِمَ. وَقَالَ: لَا يَزَالُ عَلَيْكَ مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَقْرَبُكَ شَيْطَانٌ حَتَّىٰ تُصْبِحَ فَقَالَ ﷺ: «أَمَّا إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكَ وَهُوَ كَذُوبٌ».

و در داستان ابوهریره رضی الله عنه نیز آمده است که شیطان به وی گفت: هر گاه به خواب رفتی، آیه الکرسی را از اول تا آخر بخوان؛ در این صورت، از طرف خداوند نگهبانی برایت تعیین می گردد و تا صبح هیچ شیطانی به تو نزدیک نمی شود. رسول اکرم ﷺ بعد از شنیدن این ماجرا، فرمود: «او به تو راست گفته است ولی باید بدانید که بسیار دروغگوست»^۲.

فضایل دو آیه آخر سوره بقره

۱- وَفِي حَدِيثِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - السَّابِقُ - قَوْلُ الْمَلِكِ «أَبَشِرْ بُنُورَيْنِ أُوتِيَتْهُمَا لَمْ يُؤْتِيَهُمَا نَبِيٌّ قَبْلَكَ فَاتِحَةُ الْكِتَابِ وَخَوَاتِيمُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ لَنْ تَقْرَأَ بِحَرْفٍ مِنْهُمَا إِلَّا أُعْطِيَتهُ».

در حدیثی که از ابن عباس رضی الله عنهما روایت گردید، آمده است که فرشته به نبی اکرم ﷺ گفت: تو را به دو نور مژده می دهیم که به تو عنایت شده اند و به هیچ پیامبری قبل از تو عنایت نشده اند؛ آنها سوره فاتحه و آیات پایانی سوره بقره (دو آیه آخر) هستند؛ هر حرفی از آنها را که بخوانی، دعایت اجابت می شود.^۳

۱- روایت ترمذی؛ و با روایات دیگر تقویت می شود چنانچه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

۲- صحیح بخاری.

۳- صحیح مسلم.

۲- عَنْ الثُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ كِتَابًا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْفَلَمِيِّ عَامٍ أَنْزَلَ مِنْهُ آيَتَيْنِ خَتَمَ بِهِمَا سُورَةَ الْبَقَرَةِ وَلَا يُقْرَأُ فِي دَارٍ ثَلَاثَ لَيَالٍ فَيَقْرُبُهَا شَيْطَانٌ».

نعمان بن بشیر رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «خداوند دو هزار سال قبل از آفرینش آسمان ها و زمین کتابی نوشت و دو آیه از آن را نازل فرمود و با آنها سوره بقره را به پایان رساند؛ در هر خانه ای که سه شب خوانده شود، شیطان به آن خانه، نزدیک نمی شود»^۱.

۳- عَنْ أَبِي ذَرٍّ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أُعْطِيَتْ هَذِهِ الْآيَاتِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ مِنْ كَنْزٍ تَحْتَ الْعَرْشِ لَمْ يُعْطَهَا نَبِيٌّ قَبْلِي».

ابوذر رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «آیات پایانی سوره بقره از خزانه ای در زیر عرش به من عنایت شده اند که به هیچ پیامبری قبل از من عنایت نشده اند»^۲.

۴- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اقْرَأُوا هَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ فِي آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ، فَإِنَّ رَبِّي أَعْطَانِيَهُمَا مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ».

عقبه بن عامر رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «این دو آیه پایانی سوره بقره را بخوانید؛ زیرا آنها را پروردگارم از زیر عرش به من عنایت فرموده است»^۳.

۵- عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ قَرَأَ الْآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ كَفَتَاهُ».

ابن مسعود رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس، دو آیه پایانی سوره بقره را بخواند، او را (از هر بدی) کفایت می نمایند»^۴.

۱- روایت ترمذی و نسائی و ابن حبان؛ و این حدیث در صحیح ترغیب و ترهیب می باشد.

۲- روایت احمد؛ و حدیث صحیح می باشد چنان چه در سلسله صحیح آمده است.

۳- روایت احمد و طبرانی؛ و صحیح می باشد چنان چه در سلسله صحیح آمده است.

۴- صحیح بخاری و مسلم.

۶- وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أُعْطِيَ (لَيْلَةَ الْإِسْرَاءِ) ثَلَاثًا، أُعْطِيَ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ وَأُعْطِيَ خَوَاتِيمَ سُورَةِ الْبَقَرَةِ وَغُفِرَ لِمَنْ لَمْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ مِنْ أُمَّتِهِ شَيْئًا الْمُفْجَمَاتُ» (أي الكبائر الموبقات المهلكات).

ابن مسعود رضی اللہ عنہ می گوید: به نبی اکرم صلی اللہ علیہ و آله و سلم در شب اسراء، سه چیز، عنایت گردید: نمازهای پنجگانه، آیات پایانی سوره بقره و همچنین گناهان کبیره امتش که باعث ورود به جهنم می شوند، بخشیده شدند^۱.

(امام نووی رحمته اللہ علیہ می گوید: «هدف از بخشیده شدن گناهان کبیره این است که انجام دهندگان گناهان کبیره برای همیشه در جهنم نمی مانند به خلاف مشرکین که برای همیشه در جهنم به سر می برند؛ و هدف این نیست که صاحبان گناهان کبیره اصلاً دچار عذاب نمی شوند؛ زیرا نصوص شریعت و اجماع اهل سنت این نکته را به اثبات می‌رسانند که بعضی از یکتاپرستان گناهکار، دچار عذاب می شوند». والله اعلم).

فضایل سوره آل عمران

۱- حدیث النواس بن سمعان (السابق) «يُؤْتَى بِالْقُرْآنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَهْلِيهِ الَّذِينَ كَانُوا يَعْمَلُونَ بِهِ تَقْدِمُهُ سُورَةُ الْبَقَرَةِ وَآلِ عِمْرَانَ».

حدیث گذشته نواس بن سمعان رضی اللہ عنہ که رسول الله صلی اللہ علیہ و آله و سلم فرمود: «روز قیامت، قرآن و اهل قرآن [همان کسانی را که در دنیا به آن عمل می‌کردند] را می‌آورند در حالی که پیشاپیش قرآن سوره‌های بقره و آل عمران قرار دارند»^۲.

۲- حدیث أبي أمامة رضی اللہ عنہ (السابق) «اقْرَءُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ اقْرَءُوا الزُّهْرَاوَيْنِ الْبَقَرَةَ وَسُورَةَ آلِ عِمْرَانَ فَإِنَّهُمَا تَأْتِيَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُمَا غَمَامَتَانِ أَوْ كَأَنَّهُمَا غَيَّاتَانِ أَوْ كَأَنَّهُمَا فِرْقَانِ مِنْ طَيْرٍ صَوَافٍ تُحَاجَّانِ عَنْ أَصْحَابِهِمَا».

۱- صحیح مسلم.

۲- صحیح مسلم.

حدیث گذشته ابوامامه که در آن رسول الله ﷺ فرمود: «قرآن بخوانید؛ زیرا قرآن روز قیامت برای صاحبانش، شفاعت می‌کند. دو سوره نورانی بقره و آل عمران را بخوانید؛ زیرا آن دو، روز قیامت به شکل دو ابر یا دو سایبان یا دو گروه پرنده که بال گشوده اند، می‌آیند و از صاحبانشان، دفاع می‌کنند»^۱.

۳- حدیث ابی امامه رضی الله عنه (السابق) «اسمُ اللهِ الأعظمُ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ فِي سُورِ ثَلَاثِ الْبَقَرَةِ وَآلِ عِمْرَانَ وَطَهُ».

حدیث دیگر ابوامامه رضی الله عنه که رسول الله ﷺ فرمود: «اسم اعظم الهی که هرگاه با آن فراخوانده شود، اجابت می‌کند در سوره بقره، آل عمران و طه وجود دارد»^۲.

فضیلت آیات اولیه آل عمران

۱- عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدٍ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اسْمُ اللَّهِ الأعظمُ فِي هَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ: ﴿وَاللَّهُمَّ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾ وَفَاتِحَةِ آلِ عِمْرَانَ ﴿الْم ﴿۱﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾».

اسماء دختر یزید بن سکن انصاری رضی الله عنه می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «اسم اعظم الهی در دو آیه ﴿وَاللَّهُمَّ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ﴾ [بقره: ۱۶۳] و آیات اولیه سوره آل عمران ﴿الْم ﴿۱﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾ وجود دارد»^۳.

۱- صحیح مسلم.

۲- روایت ابن ماجه قزوینی و حکام نیشابوری، و این حدیث صحیح می‌باشد چنانچه در سلسله صحیحه آمده است.

۳- روایت احمد و ابوداود و ترمذی و ابن ماجه با سند حسن چنانچه در صحیح ابی داود آمده است.

فضیلت آیات پایانی سوره آل عمران

۱- عن عائشة رضی الله عنها أنها سئلت عن أعجب شيء رآته من رسول الله ﷺ فسكتت ثم قالت: لما كان ليلة من الليالي قال: «يا عائشة ذريني أتعبد الليلة لربي» قلت: والله إني لأحب قربك وأحب ما سرك قالت: فقام فتطهر ثم قام يصلي قالت: فلم يزل يبكي حتى بل حجره قالت: ثم بكى فلم يزل يبكي حتى بل حيته قالت: ثم بكى فلم يزل يبكي حتى بل الأرض فجاء بلال يؤذنه بالصلاة فلما رآه يبكي قال: يا رسول الله لم تبكي وقد غفر الله لك ما تقدم وما تأخر؟ قال: «أفلا أكون عبدا شكورا لقد أنزلت علي الليلة آية ويل لمن قرأها ولم يتفكر فيها» **﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَآخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ﴾**».

از عایشه رضی الله عنها روایت است که از ایشان در مورد شگفت انگیزترین چیزی که از رسول الله ﷺ مشاهده نموده است، پرسیدند. او اندکی، سکوت نمود؛ سپس گفت: یکی از شب‌ها، رسول الله ﷺ فرمود: «ای عایشه! امشب مرا بگذار که به عبادت پروردگارم بپردازم». عایشه رضی الله عنها می‌گوید: من گفتم: به خدا سوگند که من در کنار شما بودن را دوست دارم؛ همچنین آنچه را که باعث خوشحالی شما شود هم دوست دارم. به هر حال، آن حضرت ﷺ برخاست و وضو ساخت و به نماز ایستاد و آن قدر گریه نمود که پیراهنش خیس شد. همچنین در حالت نشسته به اندازه ای گریه نمود که ریشش خیس شد. بعد از آن، آن قدر گریه نمود که زمین خیس شد. آن گاه بلال آمد و وقت نماز اعلام نمود. و چون دید رسول الله ﷺ گریه می‌نماید، گفت: ای رسول خدا! شما گریه می‌کنید در حالی که خداوند گناهان گذشته و آینده شما را مغفرت نموده است؟! آن حضرت ﷺ فرمود: «آیا بنده سپاسگزاری نباشم؟ آیه ای بر من نازل شده است؛ وای به حال کسی که آن را بخواند و در آن، تدبر نکند» **﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ**

وَأَحْتَلَفَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ لَا يَنْتِ لِأُولَى الْأَلْبَنِ ﴿١٩٧﴾» [آل عمران: ۱۹۷] «همانا در آفرینش آسمان ها و زمین و آمد و شد شب و روز، نشانه هایی برای صاحبان خرد است»^۱.

۲- عن ابن عباس رضی الله عنهما أَنَّهُ بَاتَ عِنْدَ مَيْمُونَةَ رضی الله عنها فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى انْتَصَفَ اللَّيْلُ، أَوْ قَبْلَهُ بِقَلِيلٍ، ثُمَّ اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَعَلَ يَمْسَحُ النَّوْمَ عَنْ وَجْهِهِ بِيَدَيْهِ، فَخَرَجَ فَنَظَرَ فِي السَّمَاءِ ثُمَّ تَلَا الْعَشْرَ الْآيَاتِ الْخَوَاتِمَ مِنْ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ، ثُمَّ قَامَ إِلَى شَيْئَةٍ مُعْلَقَةٍ فَتَوَضَّأَ مِنْهَا، فَأَحْسَنَ وُضُوئَهُ، ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي.

از ابن عباس رضی الله عنهما روایت است که ایشان، شبی در خانه خاله اش؛ میمونه؛ همسر گرامی نبی اکرم صلی الله علیه و آله و سلم خوابید. آن حضرت صلی الله علیه و آله و سلم نیز خوابید ولی پس از سپری شدن نصف شب یا کمتر از آن، بیدار شد و با کشیدن دست ها بر چهره خویش، خواب را از خود، دور کرد و ده آیه اخیر سوره آل عمران را تلاوت نمود و بعد به سوی مشک آبی که آویزان بود، رفت و خوب و کامل وضو گرفت و به نماز ایستاد»^۲.

فضیلت هفت سوره طولانی قرآن کریم

۱- عَنْ عَائِشَةَ رضی الله عنها أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «مَنْ أَخَذَ السَّبْعَ الْأَوَّلَ فَهُوَ خَيْرٌ (اي عالم)» وفي رواية "فَهُوَ خَيْرٌ"

عایشه رضی الله عنها می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «هر کس، هفت سوره نخست قرآن کریم را بیاموزد، عالم و دانشمند به شمار می آید». و در روایتی فرمود: «خیر و ثواب بزرگی به دست آورده است»^۳.

۲- وفي حديث واثلة بن الأسقع (السابق) «أُعْطِيَ مَكَانَ التَّوْرَةِ السَّبْعُ»

۱- صحیح ابن حبان؛ و این حدیث، حسن می باشد چنان چه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

۲- صحیح بخاری و مسلم.

۳- روایت احمد و حاکم نیشابوری؛ و این حدیث حسن می باشد چنان چه در سلسله صحیح آمده است.

همچنین در حدیث واثله بن اسقع رضی الله عنه که بیان آن گذشت، رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «به جای تورات به من هفت سوره نخست قرآن کریم عنایت شده است»^۱.

فضیلت سوره مائده

۱- عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ رضی الله عنها قَالَتْ: إِنِّي لَأَخِذَةٌ بِرِمَامِ الْعُضْبَاءِ نَاقَةٍ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله و سلم إِذْ أُنْزِلَتْ عَلَيْهِ (الْمَائِدَةُ) كُلُّهَا وَكَادَتْ مِنْ ثَقَلِهَا تَدُقُّ بِعَضْدِ النَّاقَةِ "وفي رواية" فَلَمْ تَسْتَطِعْ أَنْ تَحْمِلْهُ فَتَزَلَ عَنْهَا».

اسماء دختر یزید بن سکن انصاری رضی الله عنها می گوید: مہار عضباء؛ ناقہ رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم، بہ دست من بود کہ تمام سوره مائده بر آن حضرت صلی الله علیه و آله و سلم نازل گردید. و از شدت سنگینی آن، نزدیک بود بازوی ناقہ پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در ہم بشکند. و در روایتی آمده است کہ: شتر نتوانست کہ آن حضرت صلی الله علیه و آله و سلم را تحمل کند؛ در نتیجہ، آن حضرت صلی الله علیه و آله و سلم پیاده شد^۲.

فضیلت سوره انعام

۱- عن جابر رضی الله عنه، قال: لما نزلت سورة الأنعام سبّح رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم، ثم قال: «لقد شيع هذه السورة من الملائكة ما سد الأفق».

جابر رضی الله عنه می گوید: هنگامی کہ سوره انعام نازل گردید، رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم تسبیح گفت و فرمود: «تعداد زیادی از فرشتگان این سوره را ہمراہی می کردند تا جایی کہ فضا را بطور کامل گرفته بودند»^۳.

۱- نگا صحیح الجامع.

۲- روایت احمد؛ و این روایت حسن می باشد. چنان کہ در صحیح السیره آمده است.

۳- این حدیث، شواہد زیادی دارد کہ طبرانی و دیگران از ابن عباس، ابن عمر، علی، ابی بن کعب، انس، و ابن مسعود رضی الله عنہم اجمعین روایت کرده اند؛ لذا با تمام طرقتش بہ اثبات می رسد. نگا الدر المثور، و فتح القدير و تفسير طبري اول سورة انعام. (قابل یادآوری است کہ این حدیث را علامہ آلبانی در سلسلہ ضعیفہ (۵۶۲۷) منکر دانسته است - مترجم).

فضیلت سوره توبه

۱- قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رضی الله عنهما «التَّوْبَةُ هِيَ الْفَاضِحَةُ، مَا زَالَتْ تَنْزِلُ مِنْهُمْ وَمِنْهُمْ، حَتَّى ظَنُّوا أَنَّهَا لَمْ تَبْقَ أَحَدًا مِنْهُمْ إِلَّا ذَكَرَ فِيهَا».

ابن عباس رضی الله عنهما می گوید: سوره توبه سوره ای است که بسیاری را رسوا کرد. این سوره همچنان نازل می شد و می گفت: بعضی از آنها (منافقان) این کار را می کنند و بعضی از آنها این گونه می گویند تا جایی که منافقان گمان می کردند که از همه آنان در این سوره، سخن به میان آمده و هیچ کس باقی نمانده است!

فضایل سوره هود

۱- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رضی الله عنهما قَالَ: قَالَ أَبُو بَكْرٍ رضی الله عنه يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ شِئْتُ. قَالَ: «شِئْتَنِي هُودٌ وَالْوَاقِعَةُ وَالْمُرْسَلَاتُ وَ(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ) وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ».

ابن عباس رضی الله عنهما می گوید: ابوبکر رضی الله عنه گفت: ای رسول خدا! پیر شده اید. رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «مرا سوره های هود، واقعه، مرسلات، عم يتساءلون و إذا الشمس كورت پیر کردند»^۱.

۲- وَعَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ، قَالَ: قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، تَرَاكَ قَدْ شِئْتَ، قَالَ: «قَدْ شِئْتَنِي هُودٌ وَأَخَوَاتُهَا».

ابوجحیفه رضی الله عنه می گوید: مردم گفتند: ای رسول خدا! می بینیم که پیر شده اید؟ آن حضرت صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «مرا سوره هود و سوره های مشابه آن پیر کردند»^۲.

فضایل سوره کهف

۱- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخَدْرِيِّ رضی الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله و سلم قَالَ: «مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ كَمَا أُنْزِلَتْ كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ».

۱- صحیح بخاری و مسلم.

۲- روایت ترمذی و حاکم نیشابوری و نگا سلسله صحیحه.

۳- روایت طبرانی و نگا سلسله صحیحه و صحیح الجامع.

ابوسعید خدری رضی الله عنه می گوید: نبی اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «هر کس سوره کهف را آن گونه که نازل شده است، بخواند برایش روز قیامت، تبدیل به یک نور می گردد»^۱.

۲- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخَدْرِيِّ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، أَضَاءَ لَهُ مِنَ النُّورِ مَا بَيْنَ الْجُمُعَتَيْنِ».

ابوسعید خدری رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «هر کس، روز جمعه، سوره کهف را بخواند، میان دو جمعه برایش نورانی می گردد»^۲.

۳- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخَدْرِيِّ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْكَهْفِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَضَاءَ لَهُ مِنَ النُّورِ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ».

ابو سعید خدری رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «هر کس، روز جمعه، سوره کهف را بخواند، حد فاصل میان او و خانه کعبه، نورانی می گردد»^۳.

فضیلت آیات اولیه سوره کهف

۱- عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رضی الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله قَالَ: «مَنْ حَفِظَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الْكَهْفِ عُصِمَ مِنَ الدَّجَالِ "وفي لفظ" عُصِمَ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَالِ».

أبودرداء رضی الله عنه می گوید: نبی اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «هر کس، ده آیه از اول سوره کهف، حفظ نماید از دجال، حفاظت می شود». و در لفظی آمده است که: «از فتنه دجال، حفاظت می شود»^۴.

۲- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخَدْرِيِّ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «مَنْ قَرَأَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِهَا ثُمَّ خَرَجَ الدَّجَالُ لَمْ يَسْلُطْ عَلَيْهِ» (در اکثر مصادر حدیث حتی مستدرک حاکم که حدیث از آن نقل شده است، با لفظ: «من آخرها» وارد شده نه با لفظ: «من أولها»).

۱- روایت حاکم نیشابوری؛ و این حدیث صحیح لغیره می باشد.

۲- روایت حاکم نیشابوری و بیهقی؛ و این روایت صحیح می باشد چنانکه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

۳- روایت بیهقی در الشعب، چنانکه در صحیح ترغیب و ترهیب و إرواء الغلیل آمده است.

۴- صحیح مسلم.

ابوسعید خدری رضی الله عنه می‌گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «هر کس، ده آیه از اول سوره کهف بخواند و بعد از آن، دجال ظهور کند، دجال نمی‌تواند بر او پیروز شود»^۱.

فضیلت سوره طه

۱- فی حدیث اَبی امامة رضی الله عنه (السابق) «اسْمُ اللَّهِ الْأَعْظَمُ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ فِي سُورِ ثَلَاثِ الْبَقَرَةِ وَآلِ عِمْرَانَ وَطَه».

در این باره، حدیث ابوامامه رضی الله عنه بیان گردید که رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «اسم اعظم الهی که اگر با آن، فراخوانده شود، اجابت می‌کند در سه سوره قرآن کریم یعنی سوره های بقره، آل عمران و طه وجود دارد»^۲.

فضیلت سوره حج

۱- عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رضی الله عنه قَالَ: «أَوَّلُ سُورَةٍ نَزَلَتْ فِيهَا السَّجْدَةُ الْحَجُّ، قَرَأَهَا رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَسَجَدَ وَسَجَدَ النَّاسُ إِلَّا رَجُلًا أَخَذَ التَّرَابَ فَسَجَدَ عَلَيْهِ فَرَأَيْتُهُ قُتِلَ كَافِرًا».

ابن مسعود رضی الله عنه می‌گوید: نخستین سوره ای که نازل گردید و در آن، سجده وجود داشت، سوره حج بود. رسول الله صلی الله علیه و آله آن را تلاوت نمود و سجده کرد و مردم همراه ایشان، سجده کردند به جز یک نفر که مقداری خاک برداشت (و بدون اینکه سرش را پایین کند) بر آنها سجده کرد. بعدها وی را دیدم که در حالت کفر کشته شد»^۳.

هفدهم محرم الحرام ۱۴۳۱ هجری قمری

کوآلاامپور- مالزی

عبدالقادر ترشابی

۱- روایت حاکم نیشابوری؛ و این حدیث صحیح لغیره می‌باشد چنانکه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

۲- نگا صحیح الجامع.

۳- روایت حکام نیشابوری در المستدرک با سند صحیح.

فضیلت سوره (ص)

۱- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رضی الله عنه قَالَ: «رَأَيْتُ فِيمَا يَرَى النَّاسُ كَأَنِّي تَحْتَ شَجَرَةٍ، وَكَأَنَّ الشَّجَرَةَ تَقْرَأُ (ص)، فَلَمَّا أَتَتْ عَلَى السَّجْدَةِ سَجَدْتُ، فَقَالَتْ فِي سُجُودِهَا: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي بِهَا، اللَّهُمَّ حُطِّ عَنِّي بِهَا وَزَّرْ لِي بِهَا شُكْرًا، وَتَقَبَّلْهَا مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنْ عَبْدِكَ دَاوُدَ سَجْدَتُهُ، فَغَدَوْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ، فَقَالَ: سَجَدْتُ يَا أَبَا سَعِيدٍ؟ قُلْتُ: لَا، قَالَ: فَأَنْتَ أَحَقُّ بِالسُّجُودِ مِنَ الشَّجَرَةِ، ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سُورَةَ ص، ثُمَّ أَتَى عَلَى السَّجْدَةِ، وَقَالَ فِي سُجُودِهِ مَا قَالَتْ الشَّجَرَةُ فِي سُجُودِهَا»

ابوسعید رضی الله عنه می گوید: خواب دیدم که گویا زیر درختی هستم و آن درخت سوره (ص) را می خواند، آنگاه هنگامی که به آیه سجده رسید، سجده نمود و در سجده اش گفت: خدایا! به وسیله آن، مرا مغفرت کن؛ بار الها! به وسیله آن گناهانم را مغفرت کن و آن را مایه سپاسگزاری من بگردان و آن را از من بپذیر، همانگونه که سجده بندهات داود را پذیرفتی. ابوسعید رضی الله عنه می گوید: صبح آن روز خدمت رسول الله ﷺ رسیدم و ماجرا را بر این تعریف نمودم؛ آنحضرت ﷺ فرمود: «ای ابوسعید! آیا تو سجده نمودی؟ گفتم: نه، فرمود: تو از درخت برای سجده نمودن، شایستگی بیشتری داری. سپس رسول الله ﷺ سوره (ص) را تلاوت نمود و هنگامی که به آیه سجده رسید، سجده کرد و در سجده اش مانند درخت دعا نمود^(۱).

فضیلت سوره فتح

۱- عَنْ عُمَرَ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَقَدْ أُنْزِلَتْ عَلَى اللَّيْلَةِ سُورَةٌ لَهَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ» ثُمَّ قَرَأَ ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا﴾ ﴿١﴾.

عمر بن خطاب رضی الله عنه می گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «امشب بر من سوره ای نازل گردید که نزد من از هر آنچه که خورشید بر آن می تابد (تمام دنیا) محبوب تر است، و آن

(۱)- روایت طبرانی و نگاه صحیح ترغیب و ترهیب.

سوره فتح می‌باشد»^(۱).

۲- عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَقَدْ أُنْزِلَتْ عَلَيَّ آيَةٌ هِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا جَمِيعًا ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا﴾...».

از انس بن مالک رایت است که رسول الله ﷺ فرمود: «آیه‌ای بر من نازل شده است که نزد من از تمام دنیا محبوب‌تر است، و آن ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا﴾ می‌باشد»^(۲).

فضیلت سوره (ق)

۱- عَنْ أُمِّ هِشَامٍ بِنْتِ حَارِثَةَ بْنِ النُّعْمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: «لَقَدْ كَانَ تَنْوَرُنَا وَتَنْوَرُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَاحِدًا سَنَتَيْنِ أَوْ سَنَةً وَبَعْضَ سَنَةٍ وَمَا أَخَذْتُ (ق) وَالْقُرْآنَ الْمَجِيدَ إِلَّا عَنْ لِسَانِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُهَا كُلُّ يَوْمٍ جُمُعَةٍ عَلَى الْمِنْبَرِ إِذَا خَطَبَ النَّاسَ»

ام هشام دختر حارثه بن نعمان ل می‌گوید: دو سال یا یک سال یا بخشی از یک سال ما و رسول الله ﷺ از یک تنور استفاده می‌نمودیم، و سوره (ق) را من صرفاً از زبان پیامبر اکرم ﷺ فرا گرفتم، آنحضرت ﷺ روز جمعه، هنگام سخنرانی، بالای منبر آن را می‌خواند»^(۳).

فضیلت سوره نجم

۱- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَتَبَتْ عِنْدَهُ سُورَةُ (النَّجْم) فَلَمَّا بَلَغَ السَّجْدَةَ سَجَدَ وَسَجَدْنَا مَعَهُ، وَسَجَدَتِ الدَّوَاةُ وَالْقَلَمُ».

ابوهریره رایت می‌گوید: در حضور نبی اکرم ﷺ سوره نجم را نوشتند، هنگامی که آنحضرت ﷺ به آیه سجده رسید، سجده نمود، ما نیز همراه ایشان سجده کردیم،

(۱)- صحیح بخاری.

(۲)- صحیح مسلم.

(۳)- صحیح مسلم.

همچنین دوات و قلم نیز سجده کردند^(۱).

فضیلت سوره واقعه

۱- حدیث ابن عباس رضی الله عنهما (السابق) «شَبَّيْتَنِي هُودُ وَالْوَأَقَعَةُ وَالْمُرْسَلَاتُ وَ(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ) وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ».

در این باره حدیث ابن عباس رضی الله عنهما در گذشته بیان گردید که رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «سوره‌های هود، واقعه، نبأ و تکویر مرا پیر نمودند»^(۲).

فضایل سوره ملک

۱- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله قَالَ: «إِنَّ سُورَةَ فِي الْقُرْآنِ ثَلَاثُونَ آيَةً شَفَعَتْ لِرَجُلٍ حَتَّى غُفِرَ لَهُ وَهِيَ (تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ)».

ابوهریره رضی الله عنه می گوید: نبی اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «سوره‌ای در قرآن وجود دارد که دارای سی آیه می‌باشد، این سوره برای یک مرد به اندازه‌ای شفاعت نمود که باعث مغفرت وی گردید، و آن سوره ملک می‌باشد»^(۳).

۲- عَنْ أَنَسٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «سُورَةُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هِيَ إِلَّا ثَلَاثُونَ آيَةً خَاصِمَتْ عَنْ صَاحِبِهَا حَتَّى أَدْخَلَتْهُ الْجَنَّةَ وَهِيَ (تَبَارَكَ)».

انس رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «سوره‌ای در قرآن وجود دارد که فقط سی آیه می‌باشد، آن سوره به اندازه‌ای از صاحبش دفاع نمود تا این که او را وارد بهشت ساخت، و آن سوره ملک می‌باشد»^(۴).

(۱)- روایت بزار و نگا صحیح ترغیب و ترهیب.

(۲)- تخریج آن بیان شد و نگا صحیح الجامع.

(۳)- روایت احمد و ابن حبان و حاکم بالسند حسن: نگا صحیح ابی داود.

(۴)- حدیثی حسن است، نگا صحیح الجامع و صحیح ابوداود.

۳- عن ابن مسعود رضی الله عنه، قال: «يؤتى الرجل في قبره فتؤتى رجلاه فتقول رجلاه: ليس لكم على ما قبلي سبيل كان يقوم يقرأ بي سورة الملك، ثم يؤتى من قبل صدره أو قال بطنه، فيقول: ليس لكم على ما قبلي سبيل كان أوعى في سورة الملك، ثم يؤتى من قبل رأسه فيقول: ليس لكم على ما قبلي سبيل كان يقرأ بي سورة الملك، فهي المانعة تمنع من عذاب القبر وهي في النوراة سورة الملك، ومن قرأها في ليلة فقد أكثر وأطنب».

عبدالله بن مسعود رضی الله عنه می گوید: فرشتگان عذاب در قبر نزد شخص می روند، نخست از جانب پاهایش به او نزدیک می شوند، پاهایش می گویند: از جانب من به او دسترسی پیدا نمی کنید؛ زیرا او (در دنیا) سوره ملک را تلاوت می نمود. سپس فرشتگان عذاب از جانب سینه یا شکم به او نزدیک می شوند، سینه می گوید: از جانب من نمی توانید به او برسید، زیرا در درون من سوره ملک را حفظ و نگهداری نمود، بعد از آن از طرف سرش به او نزدیک می شوند، سرش می گوید: از جانب من هم نمی توانید به او نزدیک شوید، چرا که به وسیله من سوره ملک را تلاوت می نمود، لذا باید دانست که سوره ملک مانعی است که از عذاب قبر جلوگیری می نماید، این سوره در تورات نیز معرفی شده است، هر کس شبانه آن را تلاوت نماید کار زیاد و بسیار خوبی انجام داده است ^(۱).

فضیلت سوره مرسلات

۱- حدیث ابن عباس رضی الله عنه (السابق) «شِيبَتِي هُوَ وَالْوَاقِعَةُ وَالْمُرْسَلَاتُ وَ(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ) وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ».

در این باره حدیث ابن عباس رضی الله عنه بیان شد که رسول اله صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «سوره هود، واقعه، مرسلات، نبأ و تکویر مرا پیر کردند» ^(۲).

(۱)- حاکم آن را به صورت موقوف روایت نموده است و نگا صحیح ترغیب و ترهیب. البته جمله «سوره ملک از عذاب الهی جلوگیری می نماید» به طور مرفوع از رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم به ثبوت رسیده است، نگا سلسله صحیح و صحیح الجامع.

(۲)- تخریج آن بیان شد، و نگا: صحیح الجامع.

فضیلت سوره نبا

۱- حدیث ابن عباس رضی الله عنهما «شَبَّيْتَنِي هُوْدُ وَالْوَاقِعَةُ وَالْمُرْسَلَاتُ وَ(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ) وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ».

ابن عباس رضی الله عنهما می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «سوره هود، واقعه، مرسلات، نبا و تکویر مرا پیر کردند».

فضیلت سوره تکویر و انفطار و انشقاق

۱- حدیث ابن عمر رضی الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كَأَنَّهُ رَأَى عَيْنٍ فَلْيَقْرَأْ (إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ) وَ (إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ) وَ (إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ)».

ابن عمر رضی الله عنهما می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «هر کس می خواهد روز قیامت را بر آنگونه مشاهده کند که گویا با چشم آن را می بیند، پس سوره های تکویر و انفطار و انشقاق را تلاوت نماید»^(۱).

۲- وفي فضل سورة التكویر حدیث ابن عباس رضی الله عنهما (السابق) «شَبَّيْتَنِي هُوْدُ وَالْوَاقِعَةُ وَالْمُرْسَلَاتُ وَ(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ) وَإِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ».

همچنین در باره فضیلت سوره تکویر روایت ابن عباس رضی الله عنهما وارد شده است که رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله فرمود: «سوره های هود، واقعه، مرسلات، نبا و تکویر مرا پیر کردند».

فضیلت سوره کافرون

۱- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رضی الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «(قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) تَعْدِلُ رُبْعَ الْقُرْآنِ».

ابن عباس رضی الله عنهما می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «سوره کافرون با یک چهارم قرآن برابر می باشد»^(۱).

(۱)- روایت احمد و ترمذی و حاکم. نگا: سلسله صحیح.

۲- عن عائشة رضی الله عنها قالت: قال رسول الله ﷺ: «نعم السورتان هما يقرآن في الركعتين قبل الفجر (قل يا أيها الكافرون) و (قل هو الله أحد)».

از عایشه رضی الله عنها روایت است که رسول الله ﷺ فرمود: «چه خوب هستند سوره‌های کافرون و اخلاص، که در دو رکعت قبل از نماز فجر خوانده می‌شوند»^(۱).

۳- قال ﷺ لنوفل: «اقرأ (قل يا أيها الكافرون) ثم نم على خاتمتها فإنها براءة من الشرك» رسول الله ﷺ خطاب به نوفل فرمود: «سوره کافرون را بخوان و بعد از آن بخواب، زیرا این سوره برائت از شرک است»^(۲).

فضایل سوره اخلاص

۱- عن ابن عباس رضی الله عنه قال رسول الله ﷺ: (قل هو الله أحد) تعدل ثلث القرآن». ابن عباس رضی الله عنه می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «سوره اخلاص برابر با یک سوم قرآن می‌باشد»^(۳).

۲- عن أبي الدرداء رضی الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «أيعجز أحدكم أن يقرأ في ليلة ثلث القرآن؟» قالوا: وكيف يقرأ ثلث القرآن؟ قال: «(قل هو الله أحد) يعدل ثلث القرآن».

ابودرداء رضی الله عنه می‌گوید که: رسول الله ﷺ فرمود: «آیا یکی از شما نمی‌تواند در یک شب، یک سوم قرآن را بخواند؟ صحابه عرض کردند: چگونه یکی از ما می‌تواند یک سوم قرآن را بخواند؟ فرمود: «سوره اخلاص برابر با یک سوم قرآن می‌باشد»^(۴).

۳- وفي رواية «إن الله جزأ القرآن ثلاثة أجزاء، فجعل قل هو الله أحد جزءاً من أجزاء القرآن».

و در روایتی آمده است که رسول اکرم ﷺ فرمود: «خداوند عزوجل قرآن را به سه بخش تقسیم نموده است و سوره اخلاص یکی از بخش‌های سه گانه قرآن می‌باشد»^(۵).

(۱)- روایت ترمذی، نگا: صحیح ترغیب و ترهیب.

(۲)- روایت صحیحی است که در صحیح ابن حبان آمده است. نگا: سلسله صحیح.

(۳)- روایت ابوداود و ترمذی، نگا: صحیح ابوداود.

(۴)- تخریج آن بیان شد، نگا: صحیح الجامع.

(۵)- صحیح مسلم.

۴- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضی الله عنه قَالَ: أَقْبَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَسَمِعَ رَجُلًا يَقْرَأُ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: وَجَبَتْ، فَسَأَلْتُهُ مَاذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: الْجَنَّةُ.

ابوهریره رضی الله عنه می گوید: همراه رسول الله صلی الله علیه و آله می آمدم، آنحضرت صلی الله علیه و آله صدای مردی را شنید که سوره اخلاص را می خواند، فرمود: «واجب شد» گفتم: ای رسول خدا! چه چیزی! فرمود: «بهشت»^(۲).

۵- وَعَنْهُ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «احْشِدُوا فَإِنِّي سَافِرٌ عَلَيْكُمْ ثَلَاثَ الْقُرْآنِ» فَحَشَدَ مَنْ حَشَدَ ثُمَّ خَرَجَ نَبِيُّ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَقَرَأَ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) ثُمَّ دَخَلَ فَقَالَ بَعْضُنَا لِبَعْضٍ: إِنِّي أَرَى هَذَا خَبَرٌ جَاءَهُ مِنَ السَّمَاءِ فَذَلِكَ الَّذِي أَذْخَلَهُ. ثُمَّ خَرَجَ نَبِيُّ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَقَالَ: «إِنِّي قُلْتُ لَكُمْ سَافِرٌ عَلَيْكُمْ ثَلَاثَ الْقُرْآنِ إِلَّا إِنَّهَا تَعْدِلُ ثَلَاثَ الْقُرْآنِ».

از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «جمع شوید، زیرا می خواهم یک سوم قرآن را برای شما بخوانم» پس تعداد زیادی اجتماع نمودند، آنگاه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بیرون آمد و سوره اخلاص را خواند و وارد خانه شد؛ سپس دوباره بیرون آمد و فرمود: «من به شما گفتم: یک سوم قرآن را برای شما خواهم خواند، بدانید که سوره اخلاص با یک سوم قرآن، برابری می کند»^(۳).

۶- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضی الله عنه أَنَّ رَجُلًا سَمِعَ رَجُلًا يَقْرَأُ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) يَرُدُّهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ وَكَانَ الرَّجُلُ يَتَقَالَّهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهَا لَتَعْدِلُ ثَلَاثَ الْقُرْآنِ».

ابوسعید خدری رضی الله عنه می گوید: شخصی شنید که فرد دیگری سوره اخلاص را می خواند و تکرار می نماید، صبح هنگام نزد رسول اکرم صلی الله علیه و آله رفت و ماجرا را برایش تعریف نمود، طوری که، گویا این کارش را کوچک می شمرد، رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود:

(۱)- صحیح مسلم.

(۲)- صحیح مسلم.

(۳)- صحیح مسلم.

«سوگند به ذاتی که جانم در دست اوست، سوره اخلاص برابر با یک سوم قرآن می‌باشد»^(۱).

۷- عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ رَجُلًا عَلَى سَرِيَّةٍ وَكَانَ يَقْرَأُ لِأَصْحَابِهِ فِي صَلَاتِهِمْ فَيَخْتِمُ بِ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) فَلَمَّا رَجَعُوا ذَكَرُوا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: «سَلُّوهُ لِأَيِّ شَيْءٍ يَصْنَعُ ذَلِكَ» فَسَأَلُوهُ فَقَالَ: لِأَنَّهَا صِفَةُ الرَّحْمَنِ فَأَنَا أَحِبُّ أَنْ أَقْرَأَ بِهَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَخْبِرُوهُ أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّهُ» وَفِي رَوَايَةٍ "حُبُّكَ إِيَّاهَا أَذْخَلَكَ الْجَنَّةَ".

عایشه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا می‌گوید: نبی اکرم ﷺ مردی را به عنوان مسئول یک دسته نظامی تعیین فرمود؛ آن مرد نماز را برای همراهانش امامت می‌نمود و قرائتش را در نماز با سوره اخلاص به پایان می‌رساند، هنگامی که برگشتند، موضوع را با نبی اکرم ﷺ در میان گذاشتند. آنحضرت ﷺ فرمود: «از او پرسید که چرا چنین می‌کند؟ از آن مرد علت را پرسیدند؛ او گفت: خداوند در سوره اخلاص توصیف شده است، لذا من دوست دارم که آن را بخوانم. نبی اکرم ﷺ فرمود: «به او بگویند که خداوند او را دوست دارد». و در روایتی آمده است که فرمود: «چون صفات الهی را دوست داری، وارد بهشت شده‌ای»^(۲).

۸- عَنْ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ قَرَأَ: (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) عَشْرَ مَرَّاتٍ بِنِ الْوَحْدَةِ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ» وَفِي رَوَايَةٍ "قَصْرًا".

معاذ بن انس رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ می‌گوید: رسول الله ﷺ فرمود: «هر کس سوره اخلاص را ده بار بخواند، خداوند برایش خانه‌ای در بهشت می‌سازد، و در روایتی آمده است که برایش قصری در بهشت می‌سازد»^(۳).

۹- حَدِيثُ عَائِشَةَ السَّابِقِ قَالَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: «نِعَمَ السُّورَتَانِ هُمَا يَقْرَأَنِ فِي الرُّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَجْرِ (قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) وَ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ)».

(۱)- صحیح بخاری.

(۲)- روایت بخاری و مسلم.

(۳)- روایت احمد، نکا: سلسله صحیح.

از عایشه رضی الله عنها چنانچه بیان گردید، روایت است که رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «چه خوب اند دو سوره‌ای که در دو رکعت قبل از نماز صبح خوانده می‌شوند یعنی سوره‌های کافرون و اخلاص»^(۱).

۱۰- عَنْ عَائِشَةَ رضی الله عنها «أَنَّ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ كُلَّ لَيْلَةٍ جَمَعَ كَفَّيْهِ ثُمَّ نَفَثَ فِيهِمَا فَقَرَأَ فِيهِمَا (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) وَ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ) وَ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ) ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا مَا اسْتَطَاعَ مِنْ جَسَدِهِ يَبْدَأُ بِهِمَا عَلَى رَأْسِهِ وَوَجْهِهِ وَمَا أَقْبَلَ مِنْ جَسَدِهِ يَفْعَلُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ».

عایشه رضی الله عنها می‌گوید: هر شب هنگامی که نبی اکرم صلی الله علیه و آله به رختخوابش می‌رفت، کف‌های دستش را کنار هم قرار می‌داد و سوره‌های اخلاص و فلق و ناس را می‌خواند و در دست‌هایش می‌دمید و تا جایی از بدنش که می‌توانست، دست می‌کشید؛ این کار را از سر و صورت و قسمت جلوی بدنش آغاز می‌نمود، و این عمل را سه بار تکرار می‌کرد^(۲).

۱۱- حَدِيثُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبِيبٍ رضی الله عنه قَالَ: خَرَجْنَا فِي لَيْلَةٍ مَطَرٍ وَظُلُمَةٌ شَدِيدَةٌ نَطْلُبُ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله لِيُصَلِّيَ لَنَا فَأَدْرَكْنَاهُ فَقَالَ: «أَصَلَّيْتُمْ». فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا فَقَالَ: «قُلْ» فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا ثُمَّ قَالَ: «قُلْ» فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا ثُمَّ قَالَ: «قُلْ» فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَقُولُ؟ قَالَ: «(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) وَالْمُعَوَّذَتَيْنِ حِينَ تُمَسِّي وَحِينَ تُصْبِحُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ تَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ».

عبدالله بن خبيب رضی الله عنه می‌گوید: در یک شب بارانی و بسیار تاریک، بیرون رفتیم تا از رسول الله صلی الله علیه و آله بخواهیم که نماز را برای ما امامت نماید، هنگامی که به ایشان رسیدیم، فرمود: آیا نماز را خواندید؟ من چیزی نگفتم. فرمود: «بگو» باز هم من چیزی نگفتم، برای بار سوم فرمود: «بگو». گفتم: ای رسول خدا! چه بگویم؟ فرمود: «هنگام صبح و شام سوره‌های اخلاص و فلق و ناس را سه بار بخوان تو را از همه چیز کفایت می‌کنند»^(۳).

(۱)- تخریج آن بیان گردید، نگا: صحیح الجامع.

(۲)- روایت بخاری و مسلم.

(۳)- روایت ابوداود و ترمذی با سندی حسن؛ نگا: صحیح ابی داود.

فضایل سوره‌های فلق و ناس

۱- حدیث عبد الله بن خبيب رضی الله عنه السابق.

در این باره حدیث عبد الله بن خبيب رضی الله عنه بیان گردید.

۲- حدیث عائشة رضی الله عنها السابق فی النوم.

همچنین حدیث عایشه رضی الله عنها که به هنگام خوابیدن، اختصاص داشت، بیان گردید.

۳- عَنْ عَائِشَةَ رضی الله عنها أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله كَانَ إِذَا اشْتَكَى يَقْرَأُ عَلَى نَفْسِهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ وَيَنْفُثُ، فَلَمَّا اشْتَدَّ وَجَعُهُ كُنْتُ أَقْرَأُ عَلَيْهِ وَأَمْسَحُ بِيَدِهِ رَجَاءَ بَرَكَتِهَا.

عایشه رضی الله عنها می گوید: هنگامی که رسول خدا صلی الله علیه و آله مریض می شد، سوره‌های فلق و ناس را می خواند و خودش را دم می نمود؛ و هنگامی که بیماری اش شدت یافت، من آنها را می خواندم و دست خودش را به امید برکت بر جسدش می کشیدم ^(۱).

۴- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رضی الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «أَلَمْ تَرَ آيَاتِ أَنْزَلَتْ اللَّيْلَةَ لَمْ يُرَ مِثْلُهُنَّ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ) وَ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ)».

عقبه بن عامر رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «آیا نمی دانید که دیشب آیاتی نازل شده است که مثل آنها دیده نشده است؛ آنها سوره‌های فلق و ناس هستند» ^(۲).

۵- وَعَنْهُ رضی الله عنه قَالَ: بَيْنَا أَنَا أَسِيرُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله بَيْنَ الْجُحْفَةِ وَالْأَبْوَاءِ إِذْ غَشِيَتْنَا رِيحٌ وَظُلُمَةٌ شَدِيدَةٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله يَتَعَوَّذُ بِ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ) وَ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ) وَيَقُولُ: «يَا عُقْبَةُ تَعَوَّذْ بِهِمَا فَمَا تَعَوَّذَ مُتَعَوِّذٌ بِمِثْلِهِمَا» قَالَ: وَسَمِعْتُهُ يُؤْمِنُ بِهِمَا فِي الصَّلَاةِ.

عقبه بن عامر رضی الله عنه می گوید: روزی همراه رسول الله صلی الله علیه و آله میان جحفه و ابواء حرکت می کردم که باد و تاریکی سختی ما را فرا گرفت، رسول الله صلی الله علیه و آله شروع به دم کردن با سوره‌های فلق و ناس نمود، ولی فرمود: «ای عقبه! با آنها، (خودت را) دم کن، زیرا هیچ دم کننده‌ای به مثل این سوره‌ها دم ننموده است».

راوی می گوید: همچنین آنحضرت صلی الله علیه و آله نماز را امامت می نمود و شنیدم که آنها را در نمازی خواند ^(۱).

(۱)- صحیح بخاری.

(۲)- صحیح مسلم.

۶- وَعَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اقْرَأْ يَا جَابِرُ فَقُلْتُ: وَمَاذَا أَقْرَأُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: اقْرَأْ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ) وَ (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ) فَقَرَأْتُهُمَا فَقَالَ: اقْرَأْ بِهِمَا وَلَنْ تَقْرَأَ بِمِثْلِهِمَا».

جابر رضی الله عنه می گوید: رسول الله صلی الله علیه و آله فرمود: «ای جابر! بخوان» گفتم: پدر و مادرم فدایت شوند، چه بخوانم؟ فرمود: «سوره‌های فلق و ناس را» من به دستورش عمل نمودم. بعد از آن فرمود: «این سوره‌ها را بخوان و هرگز نمی‌توانی مانند اینها بخوانی»^(۲).

۷- وَفِي فَضْلِ سُورَةِ الْفَلَقِ، عَنْ عَقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رضی الله عنه قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَقْرَأْنِي إِمَّا مِنْ سُورَةِ (هُودٍ)، وَإِمَّا مِنْ سُورَةِ (يُوسُفَ)، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَا عَقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ، إِنَّكَ لَنْ تَقْرَأَ سُورَةَ أَحَبِّ إِلَى اللَّهِ، وَلَا أَبْلَغَ عِنْدَهُ مِنْ أَنْ تَقْرَأَ: (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ)، فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تَفُوتَكَ فِي صَلَاةٍ فَافْعَلْ».

در باره فضیلت سوره فلق، عقبه بن عامر رضی الله عنه می گوید: گفتم: ای رسول خدا! چند آیه از سوره هود و چند آیه از سوره یوسف به من بیاموز. فرمود: «ای عقبه! تو هیچ سوره‌ای محبوب‌تر و بلیغ‌تر نزد خداوند از سوره فلق نمی‌خوانی، و سعی کن که خواندن آن در نماز از تو فوت نشود»^(۳).

(۱)- صحیح ابن حبان، و این روایت صحیح لغیره است چنانچه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

(۲)- روایت احمد و نسائی، و حدیثی صحیح می‌باشد، چنانکه در صحیح ترغیب و ترهیب آمده است.

(۳)- صحیح ابن حبان و حاکم، نگا: صحیح ترغیب و ترهیب.

نکات پراکنده‌ای در باره سوره‌ها و آیات

- ۱- نخستین سوره‌ای که از قرآن نازل گردید، اقرار بود.
- ۲- آخرین سوره‌ای که نازل شد، سوره نصر بود؛ زیرا ابن عباس رضی الله عنهما از عیدالله بن عبدالله پرسید: آیا آخرین سوره‌ای که به طور کامل نازل شده است، می‌دانی؟ عیدالله گفت: بلی، سوره نصر است، ابن عباس رضی الله عنهما گفت: درست گفتی^(۱).
- ۳- آخرین آیه‌ای که نازل شد این سخن خداوند متعال است که می‌فرماید:
﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ [بقره: ۲۸۱]. زیرا ابن عباس رضی الله عنهما می‌گوید: آخرین آیه‌ای که بر نبی اکرم صلی الله علیه و آله و سلم نازل گردید، آیه ربا بود که با همین سه الفاظ فوق به پایان می‌رسد^(۲).
- ۴- بزرگترین سوره قرآن فاتحه است، چنانچه رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «بزرگترین سوره قرآن فاتحه است».
- ۵- بزرگترین آیه قرآن کریم آیه الکرسی است، چنانچه در حدیث ابی بن کعب رضی الله عنه بیان گردید که بزرگترین آیه قرآن آیه الکرسی می‌باشد.
- ۶- سوره اخلاص با یک سوم قرآن، برابری می‌کند و سوره کافرون با یک چهارم قرآن، برابری می‌نماید. و به هردوی آنها سوره اخلاص می‌گویند، زیرا در این دو سوره از خالص گرداندن یکتاپرستی خداوند متعال سخن به میان آمده است.

(۱)- صحیح مسلم.

(۲)- صحیح بخاری.

پایان

این همان مقداری از احادیث صحیح در باره فضایل سوره‌ها و آیات می‌باشد که برای من جمع‌آوری آنها میسر گردید، از خداوند عزوجل مسئلت می‌نمایم که این کتاب مختصر را برای نویسندگان و تمام کسانی که ابراز نظر نموده یا در آن نقشی ایفاء نموده‌اند و باعث چاپ و نشر آن شده‌اند، مفید بگرداند. همچنین از او می‌خواهم که مرا به خاطر اشتباهات بشری‌ای که در آن رخ داده است، مغفرت نماید، و آن را از من به طور کامل بپذیرد؛ زیرا او شنوا و نزدیک و اجابت‌کننده است. و حمد و ستایش از آن خدایی است که پروردگار جهانیان است.

عبدالقادر ترشابی

شارحه - ۲۰ شوال ۱۴۳۰ هـ. ق

برابر با ۱۰ اکتبر ۲۰۰۹ م -